

Ma lenne nyolcvanéves az 1950-ben kivégzett tábornok

A tárgyaláson tudták meg, kikkel esküdtek össze

(Írásunk a lap 4. oldalán olvasható)

A halálbüntetésről

Nem büntetőjogi kérdés

A többség nem jut el azokra az előadásokra, fórumokra, melyeken a halálbüntetésről polemizálnak. A tér és az idő korlátai miatt. Noha e témáról eddig is gyakorta vitakoztunk, s tesszük ezt napjainkban is, bár az Országgyűlés legutóbbi ülészakán elfogadta azt a törvényjavaslatot, miszerint államellenes bűncselekmény esetén nem szabható ki halálbüntetés. Dr. Földvári Józsefet, a büntetőjog professzorát arra kértük, hogy lapunk olvasóinak fejtsse ki véleményét, ismertesse álláspontját e témáról.

— A halálbüntetés kérdésében nem is tudom, hogy könnyű, vagy nehéz helyzetben voltam-e? Tudniillik, én jó tíz-tizenöt évvel ezelőtt a magam véleményét leírtam az egyetemi tankönyvekbe, s nem látom okát, hogy eltérjek tőle. A lényege: a halálbüntetés nem büntetőjogi, hanem politikai döntés kérdése. Mert büntetőjogi érvekkel sem mellette, sem ellene nem tudok egyértelműen nyilatkozni. Vagy, mondhatom úgy is, hogy meg tudom indokolni az eltörlését és a fenntartását is. Hogy egy országban van, vagy nincs halálbüntetés, az nagyon sok körülménytől függ.

— Mi ennek a legfontosabb meghatározója?

— Én alapvetőnek tartom az adott ország kulturális színvonalát. Ehhez, mármint a halálbüntetés eltörléséhez, a lakosságnak megfelelő műveltségi színvonallal kell rendelkeznie. Ki-ki döntse el, hogy Magyarország e téren hol áll! Amit annak idején leírtam, s amit folyamatosan vállaltam: politikai nézete miatt senkit nem lehet halállal büntetni. Eddig is mindenki egyetértett az országban, hogy politikai bűncselekmények miatt a halálbüntetés eltörlendő.

— Vagyis az eddig érvényben lévő jogszabályokat meg kellett változtatni.

— A korábbi jogszabályok szerint nem is „kelltek” különbözőbb tettek, hogy valakit halálra ítéljenek. Mert ezek ki-mondták, hogy aki az állami, gazdasági, társadalmi rend megdöntésére irányuló szervezkedést kezdeményez — csak kezdeményez! —, azt bizonyos feltételek megléte esetén már halállal lehet büntetni.

Vagyis semmi több nem történt, csak egyfajta politikai véleménynyilvánítás.

— És van olyan bűncselekmény-kategória, amelyért az elkövetőt halállal büntetik?

— Egyetlen ilyen kategória van, meggyőződésem és a kriminológiai vizsgálatok tanúsága szerint; a lakosság ragaszkodik a halálbüntetés fenntartásához, az emberölés legsúlyosabb eseteiben, az úgynevezett minősített esetekben.

— Miként vélekedik erről a közvélemény?

— Pár évvel ezelőtt végeztünk egy reprezentatív felmérést a témában. A megkérdezettek kilencven százaléka fenntartaná a halálbüntetést.

— Ön ezt helyesli?

— Kérem szépen... Magam is azon a véleményen vagyok: az ország műveltségi szintje még nem olyan, hogy teljesen eltörlhető legyen e büntetés. Napról-napra olvashatunk borzalmasabbnál borzalmasabb bűncselekményekről... Ahogy ebben az országban például a gyermekgyilkosságok elszaporodtak... Különben 1990—91-ben kerül általános felülvizsgálatra a halálbüntetés megszűntetésének, vagy fenntartásának a kérdése. Egy dolgot még megjegyeznék, ami már büntetőjogi szempont is. Amikor mi valakit bűncselekmény elkövetése miatt felelősségre vonunk, büntetést szabunk ki rá, nem elég csupán a bűncselekményt nézni. Igen nagy a jelentősége annak is, hogy a kiszabott büntetéssel visszaállítsuk a köznyugalmat. Hiszen minden bűncselekmény a társadalomban kisebb, nagyobb hatást vált ki. Fölháborodást, megrökönyödést... A büntetéssel ezeket a hatásokat is közbömbösíteni kell. A lakosság joggal várja el az igazságszolgáltatás szerveitől, hogy egy-egy ügyben komoly felelősségrevonás történjék. Ezt sem szabad figyelmen kívül hagyni — a halálbüntetés mérlegelésénél sem. Mert azért a halálbüntetéssel nem azonos egy életfogytiglani szabadságvesztés sem.

— Ami jószerevével nem is tart életfogytiglani.

— Igen, mert, mondjuk, húsz év múlva szabadon engedik az elítéltet, aki akár negyven-ötven évesen tér vissza az

életbe, s nem valószínű, hogy a börtönben eltöltött években ő nemesedett volna, vagy lelkiében gazdagodott volna. Sőt, meggyőződésem, hogy a társadalommal még inkább elmentéses nézetűvé válik. Mert ez idő alatt csak a gyűlölet nő benne azokkal szemben, akik őt a börtönbe juttatták.

— Én magam el sem tudom képzelni, hogy milyen lélekkel mondják ki a bírók a halálbüntetést, s hogyan élik meg az azt követő napokat.

— Ez lelkiismereti kérdés, vagy inkább konfliktus a bíróban. Gondoljunk bele, milyen éjszakája lehet annak a bírónak, aki kimondta a halálos ítéletet.

— Én ezt többszámaban mondanám. Mert nem hiszem, hogy egy-két, tíz-húsz éjszaka alatt ez lerendeződhet egy emberben.

— Persze, hogy nem. Nekem is ez a meggyőződésem... S ez a beszélgetés is jó alkalom arra, hogy hangsúlyozzam: milyen felelősség bírónak lenni — még akkor is, ha nem halálos ítéletről van szó. S most félve jegyzem meg, illetve kérdezem: ennyi pénzért vállalni a napi lelkiismereti konfliktust? Sem belemenni a témába, sem összehasonlítani nem akarok, csak fölvetem, hogy hányan vannak, akik valóban nagykeresetűek, de társadalmilag sokkal kevésbé fontos, és kevésbé hasznos munkát végeznek, mint például a bírók.

— Mennyi a jövedelme egy tíz éves gyakorlatú rendelkező bírónak?

— Tíz-tizenötezer forint körül lehet. Nincs arányban ez az összeg az ember gyors elhasználódásával, lelki igénybevételével.

— Visszakanyarodva a halálbüntetéshez: az értelmiségi körökben eléggé halálbüntetés-ellenes a hangulat.

— Én nem tudok egyértelműen csatlakozni ehhez. Mert járjuk körül a dolgot: hogyan durvul napról-napra a bűnözés, hogyan terjed a terror, az erőszak... S nemcsak Magyarországon, szerte a világon. Az ilyen légkör nem nagyon kedvez a liberális lépéseknek.

folytatás a 8. oldalon

Egy rokon cáfolta a hírt

Új pártfőtitkár Kínában?

Valószínűleg új főtitkára van Csiao Si személyében a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottságának — erre a következőkre jutottak nyugati elemzők a kínai rádió egyik szerdai jelentéséből. E szerint ugyanis a kínai Legfelső Bíróság táviratban támogatásáról biztosította Csiao Sit és a Kínai KP KB PB Allandó Bizottságát „az ellenforradalmi zavargások elfojtására tett erőfeszítéseiben”.

Megfigyelők a jelentéssel kapcsolatban rámutatnak: a táviratot Csiao Sinek, a Kínai KP KB PB Allandó Bizottsága egyik legbefolyásosabb tagjának, nem pedig Csao Ce-jang pártfőtitkárának címezték. Nyugati elemzők szerint Csiao Si a Kínai KP KB új főtitkára.

A 65 éves Csiao Sit pekingi diplomáciai körökben „a párt rendőrként” emlegetik. Korábban ő volt a párt szervezési osztályának vezetője. Nyugati elemzők őt tartják a kínai titkosszolgálat vezetőjének, s úgy tudják, hogy a vezetés „kemény vonalához” tartozik; támogatja ugyan a gazdasági reformokat, de a politikai szféra változása ellen van. Korábban is gyakran emlegették Pekingben Csao Ce-jang lehetséges utódaként a pártfőtitkár tisztségében.

Az AP amerikai hírgyűnökség pekingi tudósítója

ugyanakkor idézett egy meg nem nevezett kínai forrást, amely szerint Csiao Si egyik családtagja cáfolta, hogy a politikus átvette volna a pártfőtitkári tisztséget.

Csao Ce-jang május 19-e óta nem jelent meg a nyilvánosság előtt, s azóta Pekingben tartja magát leváltásának híre, ám azt hivatalosan még nem erősítették meg.

A pekingi rádió szerdán hírt adott Li Peng miniszterelnökről is: jelentette, hogy Li Peng kedden részt vett egy gazdasági tanácskozáson. Ezzel feltehetőleg közvetve cáfolni kívánta hongkongi lapok hét eleji kijelentéseit, amelyek szerint a kínai kormányfő megsérült.

Szintén a pekingi rádió jelentette, hogy Jang Sang-kun államfő táviratban fejezte ki részvétét Irán vezetőinek Khomeini ajatollah halála miatt.

A szerdai pekingi rádiójelentések voltak az első hivatalos jelzések a kínai vezetés összetételéről, azóta, hogy múlt szombaton a hadsereg Pekingben véres támadást hajtott végre fejeztelen tüntetők ellen.

Nem lesz azonnali hatással Kína harci képességére az, hogy George Bush amerikai elnök a Kínába irányuló amerikai fegyverszállások felfüggesztése mellett döntött, tilatakozással a pekingi vérfürdő ellen — vélekednek katonai szakértők.

Mint mondják, az elnöki döntésig érvényben volt több mint 600 millió dolláros eladások felfüggesztése okozhat némi kellemetlenséget a kínai katonai tervezők számára, ám az eladási listán szereplő fegyverek nem számítottak alapvetőnek a távolkeleti ország hatalmas és egy kicsit már „antiknak” számító katonai fegyverzete számára.

A kínaiak nem vásárolnak olyan sokat az Egyesült Államoktól, vagy akárki mástól — hangsúlyozzák szakértők. Többről beszélnek, mint amennyit valóban meg is vesznek — teszik hozzá.

Elvonultak a kínai katonák Peking keleti részének diplomatanegyede környékéről — jelentette szemtanúkra hivatkozva a Reuter brit hírgyűnökség.

A kézfegyveres katonák rövid időre körülvették a területet és lezárták a több ezer külföldinek otthont adó negyed bejárait, nem engedték meg senkinek a ki- és belépést. A katonák nem léptek a negyed területére.

A diplomatanegyednél azért jelentek meg a katonák, mert orvlövészt, illetve olyan személyt kerestek, aki állítólag kövekkel dobálózott — közölte a kínai biztonsági szolgálat egyik tagja. Szemtanúkat szerint a katonák egy kínait hurcoltak el a diplomatanegyedből.

Grósz Károly Kínáról

Társadalmi kiegyezést

Grósz Károly, az MSZMP főtitkára a kínai eseményekről nyilatkozatot adott a Magyar Távirati Irodának. Kijelentette: — Kína tragédiája megdöbbentette az MSZMP tagságot, és — biztonsággal állíthatom — az egész magyar társadalmat.

Az MSZMP vezetése figyelemmel és aggodalommal kíséri a kínai eseményeket. Részletes helyzetelemzést adni ma még nem lehet, mert az ottani viszonyok annyira ellentmondásosak és áttekinthetetlenek. Félt azonban, hogy a véres események megtörhetik a tíz esztendő, feszültségekkel is járó és jelentős sikereket hozó kínai reformfolyamatokat. Az eddigi fejlemények alapján már ma is levonható néhány — a mi korábbi tapasztalatainkkal is egybeeső — tanulság.

— Az MSZMP vezetése, pártunk tagsága nevében határozottan kijelentem: az erőszakot, a testvérháborút mélységesen elítéljük. Az ilyen módszereknek a szocializmushoz semmi közeük. A fegyverek ereje nem szolgálhat a társadalmi, politikai, hatalmi konfliktusok megoldásának eszközeként. Nyilvánvaló, hogy azokat békes úton, párbeszéddel, a társadalmi kiegyezés, a közmegegyezés alapján lehet csak kielégítően és tartósan rendezni. Megerősítve látjuk azt a meggyőződésünket is, hogy az átalakítás, a demokratizálás, a reformok politikáját az élet minden területére kiterjesztve, következetesen és kiegyensúlyozottan kell folytatni.

— Szeretném nyomatékosan hangsúlyozni: mélységesen együttérzünk a sok sebtől vérző

kínai néppel, a kínai kommunistákkal. Hiszem, hogy közhajt fejezek ki, amikor ószintén kívánom: kerekedjen felül a józan ész, és sikerüljön mielőbb visszatérni a békés építőmunkához. Kívánom, hogy a sebeket sikerüljön begyógyítani.

Kívánom mindezt azért is, mert tudatában vagyok: ami most ott történik, az nemcsak a kínai nép drámája; annak hatása messze túlnő Kína határain.

— Mi, az MSZMP tagjai, tiszta szívből óhajtuk, hogy a mindkét részről oly fáradtságosan újjáépített magyar—kínai barátság ne legyen a tragikus napok kárvallottja, s megőrizhessük jól fejlődő kapcsolatainkat — mondotta Grósz Károly a Magyar Távirati Irodának adott nyilatkozatában.

Szovjet vélemény Kelet-Európáról

A Szovjetunió újja kell alakítania viszonyát Kelet-Európával mind gazdasági, mind politikai területen. Erről beszélt kedden Washingtonban Jurij Davidov, a moszkvai Amerika-kutató intézet vezető munkatársa.

Davidov társaival az Atlanti Tanács ülésén vesz részt. A testület évente kötetlen, zárt ajtók mögötti eszmecsere szervez az Egyesült Államok és a Szovjetunió vezető szakembereinek.

Az első nap nyilvános vitájában Davidov kijelentette: — Kelet-Európa fejlődésének új szakaszába lépett, amely 10, 15, talán 20 évig tart majd. A lengyelországi és a magyarországi fejlemények világosan mutatják, hogy a fejlődés a többpártrendszer irányába tart, s a Szovjetunió újja kell alakítania viszonyát ezekkel az országokkal, elsősorban gazdasági területen, a piac alapján, ám a gond az, hogy sem Kelet-Európában, sem a Szovjetunióban nincs piacgazdaság, s még csak a kezdeteknél tartanak — jelentette ki. — A politikában partneri viszonyra van szükség a Szovjetunió és Kelet-Európa államai között — hangoztatta a szovjet szakember. — Politikai tartalmat kell adni a Varsói Szerződésnek, de a NATO-nak is. A Szovjetunió fokozatosan csökkenteni fogja haderejét Kelet-Európában — utalt a szónok Mihail Gorbacsov korábbi kijelentéseire —, de a teljes kivonás csak a kölcsönösség alapján képzelhető el.

Városi gerillaháború várható?

Pekingben mindenkire lőnek

Pekingben, a hadsereg bevonulásának negyedik napján, teljesen áttekinthetetlen volt a katonai és a politikai helyzet. A keddi éjjeli lövöldözések — és feltevések szerint az egymással szembenálló katonai egységek összecsapásai — szerdán is folytatódtak. Szemtanúk szerint jelentős számú katonai egység vonult a főváros külső kerületei felé. A levegőbe lövöldöztek, énekeltek és ilyen jelszavakat hangoztattak: Megvédjük a népet! — Megvédjük a fővárost! — Le a korrupt hivatalnokokkal! — A lakosság éljen a katonákkal.

Más katonai egységek — más jelszavakat kiáltoznak: Tűzet a fasisztákra! — Szétzúzzuk az ellenforradalmat! — Leverjük a korrupt hivatalnokokat!

Az első kézzelfogható bizonyosság arra, hogy katonai egységek állnak szemben egymással: a Tienanmen téren tartózkodó katonák szerdán dél előtt kézi fegyverekkel tüzet nyitottak a tér fölött köröző katonai helikopterekre. Bizonyos egységek válogatás nélkül tüzet nyitnak mindenkire, aki él és mozog, sőt, nem kímélik a diplomáciai negyed épületeit sem. Peking egyes körzeteiben viszont fehér karszalagos egységek tartózkodnak, akik barátoknak a lakosság tömegeivel.

Külföldi megfigyelők attól tartanak, hogy bármelyik pilla-

natban polgárháború robbanhat ki Pekingben. A hírek szerint hasonló a helyzet Sanghajban és több más nagyvárosban is. A külföldiek — nyugatiak és keletiek egyaránt — tömegesen hagyják el az országot. A pekingi reptőlétérrel tolonganak az elutazni kívánó külföldi állampolgárok. Hazautaznak a Kínában tanuló magyar diákok, és megkezdődött a pekingi magyar kolónia tagjainak részleges hazatelepítése is. Elhagyják Pekinget mindazok a magyar állampolgárok és családtagjaik, akiknek jelenlétére és munkájára nincs feltétlenül szükség a nagykövetségen és a kereskedelmi kirendeltségen.

Változatlanul zűrzavaros és áttekinthetetlen a kínai párt és állami vezetésén belül a helyzet. Az egyetlen támpont a pekingi rádió szerda reggeli jelentése, amely arról számolt be, hogy a kínai Legfelsőbb Népbíróság táviratot intézett „Csiao Si elvtárhoz és a KKP Politikai Bizottságának állandó bizottságához” s támogatásáról biztosította az ellenforradalom leverésére irányuló katonai akciót.

A távirat címzéséből külföldi megfigyelők arra a — talán elhamarkodott — következtetésre jutottak, hogy Csiao Si lett a párt központi bizottságának új főtitkára a korábban elmozdított Csao Ce-jang helyett.

Csiao Si a keményvonalas pártvezetők közé tartozik. Tagja a Politikai Bizottság Állandó Bizottságának, a Központi Bizottság Titkárságának, vezetője a KP KB nagyhatalmú Központi Fegyelmi és Ellenőrző Bizottságának. Évek óta felelős a KKP jogi és biztonsági ügyeiért. Híve az abszolút rendnek és a vasfegyelemnek, ezért kapta kínai körében a „Kína Andropovja” elnevezést. Gondolkodásban és mentalitásban közel áll Teng Hsziao-pinghez és Li Penghez.

Szerdán a kínai külügyminisztérium szóvivője tiltakozását fejezte ki a George Bush amerikai elnök által a hadsereg pekingi vérengzése miatt bejelentett szankciók ellen. Az elnök döntését a kínai belügyekbe való beavatkozásnak nevezte. Közölte, hogy Kínában szilárd a belpolitikai helyzet és a központi kormány képes arra, hogy leverje az ellenforradalmi lázadást.

Egyidejűleg a pekingi diákok alternatív szervezetei bejelentették, hogy tekintettel a diákok és a lakosság ellen folytatott katonai megtorló akciókra, az eddigi békés tiltakozásról átérnek az aktív harcra a hadsereg ellen. A pekingi lakosság köréből származó hírek szerint sokan felkészülnek arra, hogy városi gerillaháborút vívjanak a katonák ellen.

Szlovák képviselők Szerdahelyen az „erőmű-csütörtökről”

A csehszlovák szövetségi törvényhozás és a szlovák parlament nyugat-szlovákiai képviselői csoportja kedden állásfoglalásában bírálta a nagymarosi építkezések felfüggesztését.

A képviselői csoport tagjai a szlovákiai Dunaszerdahelyen tartottak kihelyezett ülést. Ennek keretében megtekintették a bős-nagymarosi vízlépcsőrendszert csehszlovákiai szakaszának építkezéseit.

A CTK jelentése szerint a képviselők a helyszíni szemle után állásfoglalást tettek közzé.

Hangsúlyozták: a magyar félnek a nagymarosi munkálatok felfüggesztéséről hozott döntése ellentétes az államközi szerződéssel. Mivel a bős-nagymarosi vízlépcső „közös tulajdon”, az építés egy részének felfüggesztéséről és leállításáról csak a szerződő felek közös megállapodásával lehet dönteni — állítják. Mint „a nyugat-szlovákiai népkarát képviselői”, a képviselők támogatták a csehszlovák kormányt az az állásfoglalás, hogy folytassák és fejezzék be a vízlépcsőrendszert felépítését.

Ha már nem lesznek határok

A Közös Piac a vízumügyekről

A Közös Piac „Rodosi csoport” néven ismert szakbizottsága kedden a spanyolországi Palma de Mallorca városban befejezte a tagországok állampolgárainak jövőbeli akadálytalan utasforgalmát előkészítő csomagterv megfogalmazását. A dokumentumot az EGK június végi madridi csúcstalálkozóán vitatják meg.

A szakértői előterjesztés 79 intézkedést javasol, de tartalmát nem hozták nyilvánosságra.

A 25 oldalas írás arra a helyzetre vonatkozik, amikor már nem lesznek belső országhatárok az EK-államok között. Madridi megfigyelők emlékeztetnek arra, hogy a minap egy spanyol napilap EK-forrásokra hivatkozva közölte: a szervezet fontolóra vette a Magyarországot és Lengyelországot érintő vízumliberalizálás kérdését. Leszögezte egyúttal, hogy gyakorlati lépések ez ügyben még nem történtek.

2

DÁTUM

1989. június 8.

A társközségek helyzete Somogyban

Elöl járnak-e az előljárók?

— Az 1985. évi választások után megalakult előljáróságok többnyire sanyarú körülményeket, elmaradott infrastruktúrát, intézmény nélkülséget, értelmiségiektől megfosztott közösséget, kedvezőtlen szociális összetételű lakosságot örökölték. Betöltötték-e szerepüket az azóta eltelt négy esztendőben? — kérdeztük dr. Kerékgyártó Istvánt, a Somogy Megyei Tanács önkormányzati és elnöki hivatalának fősztályvezetőjét.

— Örülök, hogy megkeresett ezzel a témával, hiszen a sajtó eddig alig foglalkozott az előljáróságokkal, holott a megye lakosságának több mint egynegyede társközségben él. Míg Somogyban ma 160 ezren élnek városban, százezren székely, addig szintén százezren társközségben. Az itt élő generáció idősebb a városokban és a székelyközségekben élőkénél. Alacsonyabb az iskolai végzettségük, ezért nehezebben tudnak érdekeket érvényesíteni. A hatvanas évek végén kezdődött körzetesítés hatása egybeesik a hetvenes évek gazdasági krízisével. Voltak fejlesztésre kijelölt és erre nem kijelölt települések. A társközségek az utóbbiba tartoznak. Ennek hatása a szomorú statisztika, miszerint 1985-ben Somogyban 169 társközség közül 79-ben nincs vegyesbolt, 96-ban gázcserelelep, 59-ben

postahivatal és 145-ben körzeti orvos. Mit jelent ez? A társközségeknek több mint feléből másik faluba jártak vásárolni. Az ott lakók ezt úgy élték meg, hogy azért van ez, mert ők társközségben élnek. Az előljáróságok megalakulása minderre enyhe gyógyírt jelentett. Sok helyen megindult a közösség-szervezés. Az egy személyre jutó társadalmi munka értéke a társközségekben a legmagasabb. Ez elsősorban a megszálolt előljárók érdeme.

Nem lehet azonban egyértelműen kijelenteni, hogy az előljáróság intézménye betöltötte volna szerepét. Valódi önkormányzattá kellett volna válniuk, de ehhez nem voltak meg a jogi eszközeik és a pénzügyi lehetőségeik sem. Noha működésük pozitívan hatott a tanácsok és a végrehajtó bizottságok tevékenységére, jól segítette a tanácsi munka demokratizmusának teljesebbé tételét. Olyan időszakban jöttek létre, illetve tevékenykedtek, amikor a gazdasági körülmények nehezedtek, a lakossági terhek súlyosbodtak és ez negatívan hatott a települések közéletét befolyásoló munkájukra. Az előljáróságok egy része azonban még nem vált a település gazdaságának, működésük formális. Az előljárók áldozatos, lelkiismeretes munkája még nem pótolja a jól működő szakmai, ré-

teg- és vallasközösségek, önkormányzatok tevékenységét. Az előljáróságok közéletsszervező tevékenységének egyik legfontosabb feladata ezek újszervezése.

— Az, hogy nincs egyértelmű válasz a címben fölített kérdésre, nem hozható összefüggésbe az előljáróságok hiányos működési föltételeivel?

— Látni kell, hogy a társközségek kialakult, valóban méltatlan helyzete elsősorban az elhibázott településhálózatfejlesztési politikával és az erre építkező szabályozórendszerrel, a „tervezgatókodással” hozható összefüggésbe. Nem föltétlenül a közösen működtetett apparátus, a közös tanácsú helyi igazgatás hibája, hogy egy korábbi gazdálkodási rendszerben költségvetésünknek mindössze néhány százalékkal rendelkeztek szabadon.

A célfeladat megvalósítására szánt eszközeik — itt a pántlikázott pénzekre gondolok — felhasználása között volt, általában ezeket csak a „fejlesztésre kijelölt” székelyközségekben lehetett felhasználni. A hatályos jogszabályok az előljáróságok jellegét akként szabályozták, hogy azok népképviselői-önkormányzati testületek, de egyben a községi tanácsok szervezetének részei.

Meghatározott államigazgatási feladatokat is ellátnak, önálló jogi személyek. Az előljáróság a tanácsok sajátos helyi szerve, de nem „mini-tanács”. Feladatuk elsősorban a társközség (településrészt) mindenki előtti érdekképviselete és a közösségi élet újjászervezése. Tehát nem tudják magukra vállalni a társközségek hátrányosabb helyzetéből adódó elmaradottság pusztán önerőből történő felszámolását.

— Az előljáróságok működésének a nyilvánosság előtti legismertebb területe a székely- és társközség közötti viszony. Sokak szerint az előljáróságok létrejötte ezt kiélezte...

— Erősen vitatható e megállapítás. Az előljáróságok működése a székelyközségre nézve nem járt hátránnyal. A székely-társközség viszonyt legfőljebb nyilvánvalóbbá tette a már korábban is meglevő ellentéteket, ellentmondásokat. Ezt azonban hiba lenne a működésük negatívumaként értékelni.

Ezek az ellentétek nem a „közösködésből” egyenesen levezethető okokkal hozhatók összefüggésbe. Az ellentétek közvetlen oka vagy a tanácsi tisztségviselők és az előljáró, illetve előljáróság közötti kon-

fliktus, vagy az, hogy a települések közötti viszony már korábban eredően szembehegyezkedést, ellentéteket mutatott. Gyakran az előljáróság megalakulása túlzott várakozásokat ébresztett, és a várakozások meghiúsulása nyomán érzett csalódás tovább élte a települések szembenállását. Ezeknek hatását fölerősítették a gyakran elhibázott területszervezési intézkedések.

— Azt hiszem, sokáig beszélgethetnénk arról, miért nem járhatnak elől az előljárók igazán, s miéért járnak ennek ellenére mégis az élen. Hogyan képzelhető el az utóbbi kiszélesítése?

— Előljárósági alapot kell létrehozni, úgy, hogy a pénz fölötti rendelkezés joga az előljáróságokat illeti. Ki kell építeni egyfajta előljárókat segítő önkormányzati szolgálatot. Nincs az előljáróságoknak városkörnyéki és megyei tanácskozása sem.

Nem ártana, ha az előljárók tiszteletdíját a megyei tanács szabályozhatná. Folyamatosan el kell érni, hogy az előljáróságok közvetlenül is tárgyalhassanak az irányító a partnerszervekkel az alapvető községpolitikai kérdésekben.

B. A.

Vállalkozó állatgyógyászok

Csaknem mindegyik megyei állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomási állatkórház vállalkozásba vételére érkezett már írásos kérelem a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztériumba.

Az elsősorban szolgáltató feladatokat ellátó állatkórházak, klinikák, egyes részlegeik önfenntartó magánvállalkozásba adhatók, illetve új állatkórházak is létrehozhatók, miniszteri rendelet alapján. Az állatgyógyászati intézményeket szinte megyénként más és más szervezeti formában veszik át a helyi vállalkozók.

A nagykanizsai állatkórház immár egy állatorvos magánvállalkozásaként működik. Hamarosan pecsét kerül a nyíregyházi állatkórház „magánklinikává” avatásának okirátára. A kórház ezentúl korlátozott felelősségű társaságként tevékenykedik; több mint száz Szabolcs-Szatmár megyei állatorvos lesz tagja a kft-nek. A társaságnak a kórházi épületek, berendezések átadása révén a helyi állategészségügyi és élelmiszer-ellenőrző állomás is tagja.

A kaposvári állatkórházat a batéi November 7. Tsz vette bérbe, eredményes működtetésért a gazdaság három állatorvosa vállalta a felelősséget; az állami tulajdonban maradó vagyont ebben az esetben is használatba vették a vállalkozók. Kisebbségi állatkórházak kialakításának igényét elsősorban fővárosi állatorvosok jelezték a minisztériumnak.

Kedves Olvasóink! Nagy értéke lett mára az alábbi levélnek! E levelet annak idején, 1988. szeptember 20-án valamennyi parlamenti képviselőnek és miniszternek elküldte a Történelmi Igazságtétel Bizottsága. A levél most kerül először nyilvánosságra. A benne foglaltakat azóta a kormány is megfontolandónak, sőt, részben végrehajtandónak tartja. Legfőbb ideje!

Tisztelt Miniszter Úr!

Tisztelt Országgyűlési Képviselő!

Most, amikor a Minisztertanács az Elnöki Tanács elé terjeszti közkegyelmi rendelet-tervezetét, a Történelmi Igazságtétel Bizottsága megismétli a magyar társadalomhoz 1988 júniusában intézett felhívásában megfogalmazott követeléseit: az 1945-tel kezdődő egész történelmi korszak, a forradalom és az azt követő megtorlás politikai elítélését és üldözöttjeit — internáltak, kitelepítettek, kényszermunkára hurcoltak, bírói ítélet nélkül fogvatartottak és elpusztítottak — teljes jogi, politikai és erkölcsi rehabilitációját. Mint a haza fiainak és állampolgárainak szilárd meggyőződésünk — amint a felhívásban is leírtuk —, hogy „a múlttal való becstelen szembenézés, a történelmi igazságtétel az egész nemzetet szembeni erkölcsi tartozása a megújulást hirdető párt és államvezetésnek”, s valljuk, hogy a magyar társadalomnak a gazdasági talpraálláshoz is elengedhetetlen erkölcsi megújulása mindaddig nem lehetséges, amíg a legújabb kori történelmünk ezen időszakát beszennyező erőszak és jogtörés aktaikat államunk hivatalos formában is — a törvényhozás útján — meg nem tagadják, el nem ítélik, el nem határolja magát tőlük. A kormányzat mindaddig nem várhat bizalmat és gyanakvástól mentes együttműködést polgáraitól, amíg nem szánja rá magát, hogy egyértelmű állásfoglalásával egyszer s mindenkorra megszüntesse a történelmi-lelkiismereti terhétől. A volt politikai elítéltek és meghurcoltak tömege — s társadalmilag az egész magyar társada-

lom — nem kegyelmet, hanem igazságtételt kíván. A jogállamiság ismérveivel szemben hozzatartozik a múlt jogtalanságainak megszüntetése és jóvátetele is.

Határozottan meg kell állapítanunk a közkegyelmi rendelet-tervezetről, hogy a tervezet sok kívánnivalót hagy maga után: nem érthetünk egyet a mentesítésnek sem a cselekmények minősítése szerint, sem az elkövetés ideje szerinti korlátozásával.

Múlhatatlanul időszerűnek és szükségesnek tartjuk a következőket:

1. A közkegyelmi rendelettel egyidejűleg az Országgyűlés hozzon törvényt, amely deklarálja és elítéli a múlt törvénysértéseit: ártatlanok tömeges elítélését, bírói ítélet nélküli fogvatartását, elpusztítását, internálását, kitelepítését.

2. A közkegyelmi rendelet hatálya terjedjen ki minden 1945. április 4. és 1956. október 22. között politikai és gazdasági bűncselekmény miatt elítélt személyre, kivéve az emberiség elleni bűncselekmények miatt elítélteket.

3. A közkegyelmi rendelet hatálya terjedjen ki az 1956. október 23. és 1963. április 4. között elkövetett valamennyi politikai intézkedés cselekmény elítélésére, vagy a politikai intézkedések elítélésére, minden minősítésbeli korlátozás nélkül.

4. Módosítsák a társadalombiztosítási jogszabályok diszkrimináló rendelkezéseit. Törvény tiltsa meg, hogy a kegyelmi mentesítésben részesültek korábbi elítélésük bármiféle személyzeti vagy egyéb anyagban szerepeljen, arra hivatkozva történhessen.

Álláspontunkat a következőkben indokoljuk:

A minősítés szerinti korlátozás — miszerint a hűtlenség, hazaárulás, kémkedés, vagy a legsúlyosabb köztörvényes cselekmények miatt elítéltekre nem terjed ki a kegyelmi mentesítés — semmiképpen nem fogadható el. Az 1950-es években, de még az 1956. október 23. utáni első években is a cselekmények bíróság általi minősítése igen gyakran önkényesen, a hatalom pillanatnyi érdekeinek megfelelően történt. (Gyakran minősítettek politikai cselekményeket közkegyelmi cselekménynek: a fegyveres felkelésben részt vevő katonákat, fiatal munkásokat történelmileg példátlan módon a bíróságok meghatározatlan számú gyilkossági kísérlet miatt ítélték nem egyszer halálra, még akkor is, ha nem volt bizonyítható, hogy fegyverhasználatuk következtében bárki akár csak megsebesült volna is.)

Nem fogadható el a rendelet-tervezet időbeli korlátozása sem. Immár több mint két évtizede szinte elkopott frázissá vált annak hangoztatása, hogy az 1950-es években, a sztálini korszakban rengeteg embert ítélték el koholt vádak alapján, sújtottak képtelenül súlyos ítélettel, több tízezer ember volt kénytelen elszünetelni egyéb törvénysértéseket, sokszor maguk a jogszabályok és azok végrehajtási módja is alkotmányellenes volt. Ennek ellenére az egyes emberek még erkölcsi elégtételt sem kaptak, még mindig nagy számban élnek olyanok, akik jogilag hátrányos megkülönböztetés alá esnek, egyebek között a büntetett előlethez fűződő hátrányok miatt. Ezek az 1956. október 23. előtti cselekmé-

nyek miatt elítélt emberek öt évet meghaladó szabadságvesztés büntetését esetenként mind a mai napig nem részesültek közkegyelmi mentesítésben, és nem estek törvényi mentesítés hatálya alá sem. Ideje volna, hogy ezek is legalább erkölcsi elégtételt kapjanak, és közkegyelmi rendelet mentesítse őket a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól. (Elég utalnunk a brutálisan szigorú ítéletekkel zárult közellátás érdekében veszélyeztetett cselekmények miatt, beszolgáltatási kötelezettség elmulasztása miatt peres elítéltekre, a szabotázs miatt, igazgatás vagy összeesküvés miatt elítéltekre.)

Indokolt az emberiség elleni bűncselekmények elkövetői kivételével az 1945. április 4. után elkövetett cselekmények miatt elítéltek mindegyikére kiterjeszteni a közkegyelmi rendelkezést, beleértve a politikai indítékú cselekmények elkövetőit is, akik cselekményüket köztörvénynek minősítették. A befejező időkorlátot 1957. május 1. helyett sokkal későbbi időpontban kell meghatározni; 1957. május 1. után még olyan, forradalmi események kapcsán elkövetett cselekményeket is bűncselekménynek minősítettek, amelyek nyilvánvalóan csak a pillanatnyi politikai megfontolás miatt számítottak annak. (Például Mérei Ferenc és társainak pere stb.) Az 1963. áprilisi átfogó közkegyelmi rendelet sem alkalmazta az 1957. május 1-hez kötött időbeli korlátozást. A jelenlegi tervezet tehát az 1963. évi amnesztia-rendeletre képest is visszalépést jelentene. A befejező időkorlátot 1963. április 4-től lehet elfogadni.

Itt volna az ideje annak is, hogy legalább törvényi deklarálja a kitelepítések, internálások és egyéb bírói ítélet nélkül végrehajtott törvénysértő intézkedések tényét. Az intézkedések alapjául szolgáló jogszabályok gyakran maguk is alkotmányellenesek voltak, a végrehajtás módja pedig különösen embertelen. Szükséges, hogy jogszabály nyújtson erkölcsi elégtételt az érintetteknek — akár élnek azok, akár már meghaltak.

Elkerülhetetlenül szükséges a büntetett előlethez egyéb hátrányokat fűző különböző jogszabályi rendelkezések felülvizsgálata és hatályon kívül helyezése is.

Nyilvánvaló politikai indítással volt a társadalombiztosításról szóló törvény és végrehajtási rendelete kiegészítéséről hozott 3/1975/VI. 14.) SZOT számú szabályozat 109.§-a, amely kimondja, hogy akit államellenes bűncselekmény miatt két évet meghaladó szabadságvesztés büntetésre ítélték, annak az elítélés előtt szerzett szolgálati ideje nem számít be a nyugdíj időbe, csak akkor, ha mentesítették a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól. (Hosszú éveken keresztül deklaráltan még akkor sem volt beszámítható az ilyen szolgálati idő, ha utóbb mentesítették az elkövetőt a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól!) Szükséges az is, hogy a törvénysértő módon fogvatartottak szolgálati idejebe számítson be a fogvatartás ideje. A társadalombiztosítási jogviszony polgári jogi jogviszony, az ilyen jogviszonyban az állampolgároknak egyenlő jogokat kell élvezniük.

Bizonyos állások betöltéséhez és hivatások gyakorlásához az illetékes főhatóság feddhetetlenségi bizonyítványt állít ki. Ezt az intézményt meg kell szüntetni. A feddhetetlenség homályos, pontosan meg nem határozható kategóriának minősül, a főhatóság — gyakran a rendőrhatalóság véleményét figyelembe véve — mérlegelés alapján állítja ki. Az elutasító döntés elleni intézményesített jogorvoslatnak nincs lehetősége. A főhatóságot még indoklási kötelezettség sem terheli.

Hangsúlyozzuk: örvendetesnek tartjuk a kormányzatnak a közkegyelmi rendelettel gyakorolni kívánt gesztusát, de kifogásolnunk kell annak hiányosságait, és fel kell vetnünk a sokkal átfogóbb rehabilitációs rendelkezések kérdését. A vezetés elhatárolja magát a sztálini korszak időszakának mód-szereitől. Ennek az állításának a hitelét növeli, ha a törvénysértések áldozatai nemcsak általánosságban, hanem konkrétan is erkölcsi elégtételt kapnak. Közömbös, hogy az érintettek nagy része már nem él.

Budapest, 1988. szeptember 20.

A Történelmi Igazságtétel Bizottsága nevében.

dr. Göncz Árpád
dr. Zimányi Tibor
Litván György
dr. Forintos György
dr. Dornbach Alajos

DÁTUM

3

Letenni a szennyes inget

Hacsak a legutóbbi egy-két hét magyar napilapjaiban böngészünk is, visszaböngészhetünk a véres elnyomásnak azokról az újabb és újabb (vagy régebbi, de újonnan feltárt) tényeitől, amelyeket Etiópiában vagy Tbilisziben, Bulgáriában vagy Budapesten produkál vagy produkált az önmagát humanistának, haladónak, sőt, valamikor a haladás élcsapatának kikiáltó hatalom.

Utaljak arra, hogy a grúz fővárosban olyan harcázt vetett be a fegyvertelen tüntetők ellen a cinkos moszkvai pártfogókban bizakodó terrorgépezet, melynek áldozatait a gáz összetételének titkos volta miatt kezelni és gyógyítani sem tudják? Emeljem azt, hogy a Rajk-perőről közölt cikksorozat kapcsán jelentkező tanú az ÁVO máig is föltáratlan gyilkosságát leplezhette le?

A nagyközönség Magyarországon iszonyodva értesül a sztálinista rendszerek tömeggyilkosságairól azokból a könyvekből és dokumentumokból, amelyeket végre nálunk is kezdenek kiadni, miután az önmagát reformernek és antisztálinistának hazudó kádári gépezet évtizedeken át tartotta őket hét lakat alatt. Nem mintha könyvekből kellene megtudnunk mindent, nem mintha nem lett volna bőséges közvetlen tapasztalatunk az elnyomásról.

Mégis száz- és százazrek mondhatják el, hogy bár itt éltek, még az 56-os forradalmat követő megtorlás tényeit sem ismerték — nem ismerhették — a maguk árnyában, teljességében és megdöbbentő könyörtelenségében. Milliók mondhatják el, hogy bár tudtak és megélték egyet-mást abból, amit a szovjet rendszer Sztálin idejében hozott az orosz vagy az ukrán, az észti vagy épp a magyar népnek, mégis megdermed bennük a vér, amikor azt olvassák, hogy a közelmúltban újabb tömegsfrókat tártak fel szovjet földön, bennük tarkólövessel

kivégzettek maradványaival — százezerszámra.

Most, amikor legfőbb magyar politikai vezetők hangoztatják, hogy a szovjet modelltől meg kell szabadítani a magyar társadalmat és hogy a Sztálintól kapott rendszert megreformálni nem, csak eltakarítani lehet, a kommunista pártnak mélyreható önvizsgálatot kell tartania. Ez a párt ugyan taktikai okokból már régen elhagyta nevéből a „kommunista” jelzőt, ám a valóságban kommunista párt maradt. Tagjai közül azok a kevesek, akikben él még valami elvszerűség, kommunistáknak vallották magukat. Ideje, hogy változtassanak ezen.

Ma már nemcsak a régi fajta, de a reformkommunizmusnak sincs helye Magyarországon. Az MSZMP-nek azok a tagjai, akik a reformkörökben kezdenek tömörülni és akik valamiféle szocializmus hívei, aligha képzelhetik el eszményüket másként, mint amilyen a nyugati szocialdemokrácia.

A szocialdemokráciára hivatkoznak ma már az MSZMP olyan vezetői is, mint Nyers Rezső, sőt, nem

átallja ezt megtenni az a Grósz Károly is, aki korábban azzal büszkélkedett, hogy ő (és a pártja) felvállalja a sztálinizmus örökségét (az ötvenes éveket).

Persze szavakkal és jelszavakkal lehet dobálózni, lehet visszaélni. Épp ezért várjuk el egy állítólag demokratikus szocializmus magyar szószólóitól, hogy világosan fejtsek ki elgondolásaikat, és mind a lényeg tekintve, mind a formásokban határozzák el magukat a kommunista gyakorlatról.

Az első világháború vérzivatarára után Lenin a szocialdemokrácia szeméretre vetette, hogy nem szegült szembe a háborús párttal, sőt, csatlakozott hozzá. Le kell tenni a vértől szennyes inget — mondta akkor Lenin —, tisztát kell öltetni: a lejáratott „szocialdemokrata” nevet a „kommunista” névvel kell fölcserélni. Ez, persze, nemcsak külsőleges változást jelentett, hanem lényegi, módszerbeli változásokat is.

Épp ez a lényeg bizonyult azonban kárhözatosnak, épp ezek a módszerek szennyezték be vérell azt a „tisztá inget” — méghozzá sokkal

több vérell, mint amennyi egykor a szocialdemokráciára freccsent. Az első világháborúra igent mondó szocialdemokraták vétkesek voltak, de gyilkosokká nem lettek. Attól a vétektől meg lehetett tisztulni, azokból a hibákból ki lehetett lábalni.

A kommunizmus azonban tömeggyilkossá vált: „diadalútját” mézárások kísérték a Jéges-tengertől az Alpok lábáig, Nyugat-Afrikától Délkelet-Ázsiáig.

Ezekért nem a tétlen tanú, nem is a bűnsegédi bűnrészes, hanem a tettes felelőssége terheli.

Nem vonom kétségbe sok kommunista idealizmusát, tisztességét, főleg azokét nem, akik még a hatalom megszerzése előtt küzdöttek egy képzelt igazságért.

Nem tagadom meg a mártírium koszorúját Sallai Imrétől vagy Gabriel Péry-től. Mégis azt mondom: ma már Magyarországon nem akarunk többé vezető kommunista pártot. A pártnak át kell alakulnia. Az MSZMP esedékes kongresszusának ezzel kell számot vetnie.

G. Gy.

Nagyválasztmány után

Hogyan tovább, Kisgazdapárt?

A nagy múltú Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt — amint arról a sajtó már röviden beszámolt — több mint négyszáz küldött részvételével június 3-án és 4-én tartotta tisztújító Nagyválasztmányát Érden, a Művelődési Házban.

A hónapok óta tartó belső viszály miatt a küldöttek többsége előtt mindenképp felelt álló céllá emelkedett az a felismerés, hogy az egység megteremtése nélkül a Kisgazdapárt jövője teljesen bizonytalanra válik. A nagy tét miatt feszült hangulat előzte meg a kisgazdák kongresszusát és a feszültség érezhetően végig jelen volt.

A Nagyválasztmány még az első napon úgy döntött, hogy a párt 1947-es Alkotmányát — ez lényegében a szervezeti és működési szabályzat — egyelőre változatlan tartalommal kell továbbhasználni, nem szabad módosítani, ezzel is alá húzva a jogfolytonosságot.

Ezen pártalkotmány alapján 19 tagú Politikai Bizottság áll a Kisgazdapárt élén, melynek hivatalból tagja a Nagyválasztmány által választott elnök, a négy alelnök, a főtitkár, a pártfőügyész (jogi állásfoglalások, jogi képviselő), valamint a pártigazgató (gazdasági

folytatás a 8. oldalon

A tegnapi számunk 1. oldalán megjelent Letenni a szennyes inget című írás sajnos értelmezésében tévedve jelent meg. A hibát korrigálva közöljük most a cikket. Olvasóink és a szerző szíves elnézését kérjük!

A Nagy Imre-csoport a jugoszláv követségen (II.)

(1956. november 4—22.)

Nagy Imrék őrzésében a románok szerepe nem volt több, mint egy börtönőr, akit főnökei arra utasítanak, hogy a rabot jól őrizze, vigyázzon annak testi épségére, s amikor utasítják, szolgáltassa vissza. A románok tehát megalázóan szolgálják szerepre lettek kárhóztatva, ha úgy tetszik, belekompromittálta őket a szovjet vezetés egy olyan kényelmetlen és alantas szituációba, amely — ha erre adtak volna — a román nemzet önértéket súlyosan csorbított volna. A románok főszerepével tehát nem érdemes a továbbiakban foglalkozni, mint ahogy a börtönőrről is csak annyiban érdemes, amennyiben az a rabok életminőségére hatással van. A börtönőrt a rab létezésé hozza létre, s talán ezért is a legalantasabb a létező társadalmi szerepek között, hiszen ő még a társadalom által kitesztettől is mélyebben van, egzisztenciája az őrzött létezésétől függ.

Milyen megalázó akkor egy nemzet számára, ha egy nagyhatalom kárhóztatja e súly szerepre?! De az akkori szovjet vezetés ezt is megtehette a „testvéri” Romániával.

Azon azonban érdemes elgondolkozni, hogy miért éppen Romániára esett a Szovjetunió választása. Az előző időszak lengyel és keletnémet eseményei e két országot eleve kizárták. A Szovjetunióba történő deportálás rendkívül rossz visszhangot váltott volna ki, s olyan asszociációkat keltett volna a XX. kongresszus akkor már világszerte ismert „titkos beszéde” után, amilyent Hruscsov nem vállalhatott. Bulgáriának a Szovjetunióhoz fűződő közismert szolgálai viszonya miatt ez esetben sem kerülheték volna el a közvetlen szovjet beavatkozás látszatát. Maradt tehát Csehszlovákia és Románia. Ebben az időben már folytak a tárgyalások a szovjet csapatok Romániából való kivonásáról, Románia tehát igyekezett a Szovjetunióval minden lehetséges módon a kedvében járni, hogy — a csapatkivonások utáni helyzetre kacsintva — hűségét bizonyítsa. A Szovjetuniót a romániai deportálásra motiválhatta, hogy ismerte a hagyományos román-magyar ellentétet, amelyeket ebben a szituációban jól ki lehetett használni a magyarok ellen. A romániai deportálás mellett szólt is, hogy a román vezetésben és a titkosszolgálat tagjai között számos megbízható magyar, illetve magyarul tudó személy közreműködésére lehetett számítani.

Mint az események bizonyították, nem kellett a Szovjetunióknak csalódnia abban a feltevésben, hogy Románia ideális partner lesz ebben a — kezdeteiben még bizonytalan kimenetelű — akcióban. A románok szakszerűn végezték el a rájuk bízott feladatokat, nem szivárogtak ki hírek, a román titkosszolgálat kifogástalanul működött. A Szovjetunió meg-

nyugodhatott, amikor csapatait kivonta: nem veszíti el hűségét szövetségét!

MIÉRT A JUGOSZLÁV KÖVETSÉGRE?

Mint ahogy a Szovjetunió részéről Románia kiválasztása a deportálás színhelyül jól megfontolt elhatározás eredménye volt, ugyanúgy a magyar reformkommunisták is tudatosan és elvi alapon választották a jugoszláv követséget önkéntes száműzetésük színhelyül — természetesen abban a hitben, hogy onnan nem kényszerítődnek, illetve börtönbe és akasztófára vezet majd az útjuk. Ma is folyik a vita, hogy mennyire volt ez a választás, és mennyire csupán egy felajánlott lehetőség elfogadása. De ez a vita természetesen, mert eredetileg is egybeesett a magyar reformkommunisták és a jugoszlávok szándéka. A Nagy Imre-csoport és a velük szimpatizálók számára már 1953-ban, Nagy Imre első miniszterelnöksége idején Jugoszlávia követendő példának tetszett, mind a jugoszlávok II. világháborúban tanúsított magatartása, mind a sztálinizmussal való szembenállása miatt. Jugoszlávia olyan kommunista ország volt, amely nem volt tagja a Varsói Szerződésnek, nem volt a Szovjetunió „bolygóállama”, ám mégis kommunista vezetés alatt állt, s a szocializmus modellértékű „saját

útját” próbálta megvalósítani. A jugoszláv kommunisták törekvései különösen felértékelődtek azok után, hogy előbb a Szovjetunió, majd Magyarország is megváltoztatta korábbi, Jugoszláviát és Titot elítélő nézeteit, s a láncos kutyából megkövetendő „déli barát” lett.

Az odafigyelő, politizáló emberek számára különösen fontos volt, hogy Jugoszlávia egy, a szovjet modelltől eltérő „más”, mai terminológiával azt mondhatjuk, „emberarcú szocializmus” ígéretét képviselte. A jugoszlávokkal a magyar reformkommunisták már az októberi napok előtt is létesítettek kapcsolatot, s ez lehetővé tette, hogy kölcsönösen odafigyeljenek egymásra. Az októbert megelőző személyes kapcsolatok létét nyilvánvalóan az 1958-as perek idején is tudták a nyomozó szervek, de ez egyetlen vádiratban sem szerepelt, részben azért nem, mert rettegtek attól, hogy a Rajk-perrel „rímellen” bármelyik 56 utáni per is, részben azért, mert az ismét a két ország közötti kapcsolat megromlásához vezethetett volna.

A jugoszlávok nagy érdeklődéssel figyelték a XX. kongresszus után Magyarországon történteket, a Rákosi-Gerő klikk elleni küzdelmet. 1954-56-ban személyes kapcsolatok is kialakultak a reformkommunisták és egyes jugoszláv politikusok, diplomaták, újságírók között. A jugoszlávok az események

kel egyidejűleg úgy ítélték meg az október 23-a után történeteket, hogy az forradalom, de nem zárták ki (legalábbis elméletileg) sem egy jobboldali restauráció lehetőségét, sem Rákosiék győzelmét. Arról, hogy október 23. és november 2. között esetleg esett-e szó *menedéjgről*, nincs semmiféle információ, azt azonban tudjuk, hogy Tito elnök üzenetét a jugoszláv nagykövetség november 2-án tolmácsolta Szántó Zoltánnak. Újhelyi Szilárd a Filmvilág 88/1. számában közölt interjúban erről így nyilatkozik: „A jugoszláv követségen Losonczy Géza és Szántó Zoltán az ezt megelőző napokban tárgyalt. De a tárgyalásnak nem az volt a célja, hogy a jugoszláv követség valamilyen menedéj jogot adjon (...) Aziránt tájékoztattak csupán, hogy ha a helyzet netalán súlyosbodik, akkor van-e mód arra, hogy a jugoszláv követség valamilyen védelmet biztosítson a nők és a gyerekek számára.” Az üzenet Szántó Zoltán szerint azt tartalmazta, hogy ha a kommunista vezetők veszélybe kerülnének, akkor Jugoszlávia menedéket biztosítana számukra. Az üzenet átadásának időpontja valószínűvé teszi, hogy ekkor Tito már tudott a szovjet intervenció tervekről, s szovjetek előli menekülést biztosította tehát a Nagy Imre-csoport számára.

A menedéj jog lehetőségéről a követség munkatársai is tudtak, de annak konkrét tartalmáról nem tájékoztatták őket, ezért a követség dolgozói nem tették előkészületeket a menekülők fogadására. Az sem volt tisztázva a jugoszláv diplomaták és Nagy Imre munkatársai között, hogy pontosan kikről, hány személyről is lenne szó. A menedéj jog felajánlására tehát november 2-án került sor, amikor Rankovics — Tito nevében — táviratozott Szántó Zoltánnak. Ennek a táviratnak a tartalmát Szántó csak november 4-én hajnalban közölte Nagy Imrével. Az időpontoknak azért van rendkívüli jelentőségük, mert a közléskor már a szovjet csapatok Budapest felé haladtak, Kádár János három napja, november 1. délutánja óta, ismeretlen helyen tartózkodott, s a parlamentben már hallani lehetett a szovjet ágyúk hangját. A döntésre tehát — nemcsak arra vonatkozóan, hogy el kell-e fogadni a jugoszlávok által felajánlott menedéj jogot, hanem hogy mi legyen az ország sorsa — Nagy Imrének és a parlamentben tartózkodó társainak rendkívül kevés ideje maradt. Ekkor született meg Nagy Imre rövid rádiószózata, amely sem a harcra nem buzdított, sem annak feladására nem adott felszólítást, csupán azt deklarálta, hogy a Nagy Imre kabinet az egyetlen törvényes magyar kormány.

folytatjuk

4

DÁTUM

1989. június 8.

A tárgyaláson tudták meg, kikkel esküdtek össze

Nagyítás életnagyságig

Illy Gusztáv altábornagy élete és halála

Lexikonok lélektelen és gyakran hibás adatain kívül szinte alig áll rendelkezésünkre három-négy újságicikk Illy Gusztávról, a Solyom Lászlóval együtt kivégzett altábornagyról. Arcképét, emberi alakját igazán soha nem rajzolta meg senki, s harcostársai, barátai elhullával alig akad ma, aki még felidézhetné.

„Töke Ágoston cs. és kir. kamarai fényképész, Pozsony” — betűzgetjük a régi kép feliratát Szekszárdon, egy csendes Bezerejdi utcai lakásban. A fotográfián Illy Teréz és testvére, Gusztáv, aki ma, június 8-án lenne nyolcvan éves. Ezt a kort azonban már csak emlékeztünkben érheti meg, hiszen közel négy évtizede annak, hogy koholt vádak alapján letartóztatták, elítélték és kivégezték. „Brónmagyítások minden kép után életnagyságig” — olvasom Töke Ágoston ajánlatában, s együtt tűnök a szó értelmén Illy Terézzel, aki immár egyedül élő testvérként mesél.

— Másfél év volt köztünk, mi voltunk a család hatodik és hetedik gyermeke. Zomborban születünk, apus ott dolgozott állatorvosként. Később kerülünk Pozsonyba, ahol ez a kép is készült. Tízennyolcban bejöttek a csehek, mi húszban költöztünk el Sárvárra, majd Szekszárdra. Gusztáv is ide járt már haza a reáliskoláról.

— Hogyan lett a legkisebb fiú katoná?

— Gondolja meg! Egy kezesre voltunk heten, a gyerekeket taníttatni kellett, még-

Illy Teréz és Gusztáv

hozza ösztöndíjas helyen. Két másik bátyám is katonatiszt volt, de mégis ő a legtehetségebb, az Öreg.

— Miért hívták így?

— Azért, mert mi, gyerekek, a családon belül egy másik családot játszottunk, s ebben a legkisebb fiú lett a nagyapa, az Öreg. Ez aztán rajta is ragadt. Apus és az egész család mindig nagyon vidám és derűs napokat élt, még azután is, hogy Gusztáv a pécsi katonai alreálba került. Engem nagyon szeretett. Az iskolába nem küldhettünk csomagot, ők pedig csak egy szelet kenyeret kaptak tűzóraira. Az ottani fiúk papundekliből csináltak kártyát, s ő, nem tudom én hány ilyen kenyerért, ilyet hozott nekem ajándékba.

— A lexikon azt írja, hogy a Ludovikára került és ott 1933-ban végzett.

— Ennek a fele igaz, mert '31-ben avatták. Ő volt, Solyom László után a második az évfolyamban, de néhány dolgot meg is előzte. Kiváló matematikus már ekkor, ismeri az összes klasszikust. Egyszer azért büntették meg, mert ügyeletben Remarque-t olvas-ta. Emellett első lovas is: tűzért — a huszárok előtt — megnyerte a versenyt. Aztán négy év csapatot vezető következt, majd a vezérkari iskola felvételije, s utána egy év Nápoly, ahonnan Umberto trónörökös dedikált fényképével tért haza.

— Mi volt ekkor a véleménye a politikáról, mondjuk Hitlerrel, Gömbösről?

— Ezeket nem bírta, és el is járt a szája. A nyilasokat és Gömböst utálta, felvilágosodottként lenézte őket. Kiss Jánost, egykori tanárát viszont nagyon szerette.

A Ludovika lovasversenyén

— Mit csinált 1939 és 1944 között, erről ugyanis semmit nem írnak.

— Vezérkari századosként nyugdíjaztatta magát és a Stühmer-féle csokoládégyárban helyezkedett el. Mint jó stratégia, a gyár mogyorókészletét éppen Szekszárdon raktározta, mert ez hadászati jelentéktelen hely.

— Aztán Szálasi behívásának nem engedelmességet és bújdosott '44-'45 fordulóján.

— Igen, de tavasszal az utcán elfogták az oroszok és Gödöllőre vitték, hogy majd hadifogolyként elszállítsák. Mesélte, úgy szökött meg, hogy a HEV-en bűszoknyás tót asszonyok takarták el. Március 29-én már jelentkezett a kormány-nál, s ott a minisztérium a személyzeti ügyeket bízta rá.

— Augusztusban ezredessé, egy évvel később vezérör-

Feleségével és fiával 1947-ben

nagyá neveztek ki, s negyvenhat elején megszületett a fia.

— Igen, addig, a háborús időkben nem merték vállalni. Persze, ekkoriban sem volt könnyű a munkája. Azt mondták, olyanokat küldenek a katonai akadémiára, akik a derék-szűz x-szel írják. Megint nem rejtegette véka alá a véleményét, s azon is csodálkozott, hogy Rákosi beszédeit huszonötven írják és százan ellenőrzik.

— Megsülette a lánya, akkor már — 1948. augusztus 19. óta — altábornagy volt, s a hadsereg fő szemlézője. Nem sejtette, hogy napra pontosan két év múlva... Hadd kérdezze valami kegyelent: milyen érzés volt megélni, hogy máról-holnapra nincs?

— Ötvenben védőnő-továbbképzésen voltam főnő és nem sejtettem semmit. A sógornóm sem írni, sem üzenni nem mert. Töle tudtam meg, hogy április 12-én elvitték. Solyomné föl is kereste, hogy mi van, mert az ő férje még kint volt. Csak júliusban jött egy cetli a börtönből, hogy jól van, aztán semmi. Amikor később találkoztam Kurdyval, aki szintén a per vádlottja volt, azt mondta, akkor tudták meg, kik-

kel esküdtek össze, amikor a tárgyaláson körülnéztek. De mi semmit nem tudunk. Amikor Nagy Imre lett a miniszterelnök, lehetett érdeklődni. A testvérem nagyon haragudtam, hogy miért tudta meg. Addig mindig benne volt az emberben, hogy hátha visszajön... Ötvenhat október 13-án temették őket. Király Béla azt mondta, ezen még nagyobb tömeg volt, mint Rajkénál.

— Hogy éli meg most a történetet?

— Az emlékek halványodnak, már '50 óta nélküle élünk. Habár, nem tudom...

— S ha most megtudná, hogy annak idején ki indítványozta az ő perüket?

— Semmit nem tennék. Segíteni nem tudnék már rajta. Ezt intéznie el ki-kéi a saját lelkiismeretével.

Csöndben elteszem a fényképeket, ránézek a Néphadsereg című újság 1956. október 13-i számára, majd ösztönösen lapozok, s olvasom a szalagcímet: „Örízetbe vették Farkas Mihályt”.

Tóttós Gábor

A klubok még szabadabb kezet kapnak

Ha majd a szövetség is profi színvonalon dolgozik...

Finishez érkezett az MLSZ-elnökválasztási kampány, holnap a fővárosban, a MEDOSZ-székházban megválasztja az elnököt a labdarúgó-küldöttgyűlés. Ismerjük a programbeszédet, vannak impulzusaink, benyomásaink dr. Laczkó Mihályról és Zalka Andrásról egyaránt. Hogy előbb a Magyar Kébelművek vezérigazgatójának nevét írjuk le és utána a Testnevelési Főiskola adjunktusát, nem a véletlen műve. Ugyanis a közvélemény a gazdasági életben sikereket elért Laczkóval szimpatizál, a szó igazi értelmében benne, menedzserként vezetőben látja azt az embert, aki rendet tehet a szövetségben. Eme hipotézis szerda délelőtt is beigazolódott, amikor a küzdőfelek egy órán át várták a telefonokat, s a szurkolói kíváncsiság elébe álltak, és... Laczkó száma volt a jóval foglaltabb.

— Minek köszönhető ez a népszerűség? — kérdeztük a vezérigazgatót, akinek szuggesztív megnyilatkozásai arra is utalnak, hogy valamennyire már bele is élte magát az új szerepkörbe.

— Talán azért, mert rendet akarok tenni a szövetségben, s ennek érdekében a legdrasztikusabb eszközöktől sem riadok vissza. Rövid időn belül kiderülne az, hogy kik az én embe-

reim, hiszen gátat szabok a kontraszelekció további érvényesülésének. Ez magyarul annyit jelent, hogy — persze, tegyük hozzá, ha megválasztanak — a szövetségi munka minden területén a legoda- valóbb, legrátermettebb szakemberek dolgoznának. A focihoz és a gazdasághoz is a legjobban értők. Olyanok, akiknek a véleményét készpénznek vehetem, és ilyen háttérrel én is eredményesen tehetem azt, amihez értek, a vezetéshez.

— Ha jól értem a szavait, akkor a mai MLSZ igencsak kicserélődik!

— Nagy valószínűséggel igen. Persze, nem úgy indítok, hogy az első és a második napon már útilaput kötök a jelenlegi funkcionáriusok talpára. A véleményem egyes emberekről megvan, de ezekről vagy ezek ellenkezőjéről hivatalba lépésem után is meg akarok győződni.

— Nem rejtette véka alá a véleményét, hogy a jelenlegi főtitkár, Török Péter nem meggyőző Önnek. Pedig, akárhogy is nézzük, szakembernek számít!

— Ezen a téren rendbe is van minden. De — szerintem — személyiségénél fogva nem az a vezető, aki kézben tudja tartani a dolgokat, a háta mö-

gött, a feje fölött döntenek, nincs igazán kezébe a cseplő.

— Ha a vezetés egységes lesz, visszanyeri a sportközvélemény bizalmát, remek lesz az együttműködés a ligával és a klubokkal külön-külön, akkor ennek jótékony hatása mikor jelenkezik érzékelhetően? Nem arra gondolok, hogy az 1992-es EB-re már csodacsapatunk lesz, hanem arra; a válogatott visszakerül az európai középmezőnybe. Mégpedig úgy, hogy ennek háttérben a magyar bajnokság színvonalemelkedése áll. Nem pedig az, hogy kimentünk tizenvalahány embert a magyar mezőnyből, s azok egy adott időszakban megoldanak egy bizonyos feladatot, amiből hajlandóak vagyunk hamis következtetéseket levonni...

— Négy évet kérek. Ennyi idő alatt feltétlenül megmértek. Különösebb illúziókban nem ringatom magam, világvevő magyar futball nem lesz, de olyan előrelépésnek, mint amilyent Ön említ, feltétlenül lennie kell.

— Ön abban bízik, hogy az általa vezetett szövetség hamarosan hasonló módon fog dolgozni, mint például a nyugatnémet vagy a spanyol szövetség, s ez direkt, avagy indirekt módon visszahat a futball színvonalára. De ettől függetlenül az ér-

de mi változást elindító dolgok továbbra is a klubokban dölnék el. Az új MLSZ adta még nagyobb szabadsággal vissza is élhetnek a klubok, mert másak az érdekek. Nem gondolja?

— Látja, ez az a pont, ahol eldőlnek a dolgok. Ha itt létrejön egyfajta kompromisszum, ha nem látunk a klubok az MLSZ-ben ellenséget, szükséges rosszat. Ha mi, akik a magyar futball egészét nézve kell, hogy tevékenykedjünk, nemcsak beszélünk, hanem teszünk is érte valamit. Ha a vállalkozó tevékenységünkől származó pénzből meg tudjuk oldani azt, hogy az utánpótlásban dolgozó edzők nevétség bérét megemeljük, akkor reménykedem, hogy más lesz a hozzáállásuk a kluboknak is.

— Reménykedik, hogy nem csak „álsztárookra” áldoznak nehéz szezereket, hanem az utánpótlás-edzőtől, az ifitől sem sajnálják a pénzt?

— Feltétlenül!
— A kapcsolatkiakktáskor kulcskérdésnek tartom, hogy a háttérben álló, nagy tekintélyű szponzorokat, gazdasági vezetőket maga mellé állítsa, hiszen ezeknek az embereknek a mentalitása, állásfoglalása továbbra is perdöntő, mind a szakmai, mind pedig a morális felemelkedést illetően. Ha ők nem lesznek megáldozott MLSZ-ellenesek...

— Meg fogom keresni őket, elbeszélgetek velük. Mindenféle kötöttséget eltörölök, szabad kezet adok, ha úgy tetszik, Somogyi Jenő által megkezdett úton akarok továbbmenni. Ezzel azoknak a szponzoroknak feltétlenül kedvezek, akik a piacgazdálkodás még jobb megvalósulását szeretnék látni a futballban is.

— Szükség lehet a kemény kéz politikájára is. Említette, hogy az edzőmunka minősége messze elmarad a kívánatostól. Ha itt nem változik a helyzet, akkor lehet itt akármilyen piacgazdaság...

— Mint már említettem: nagy tekintélyű labdarúgó szakemberekkel szeretném körülbástyázni magam. Nagyon számítok az Illovszky, Baróti kaliberű, felkészültségű tréner munkájára a szövetségben. Egy jól működő, kisugárzó hatású edzőbizottság kell, amely nemcsak ülészik, hanem „képben van”. Tudja, hogy milyen színvonalú munka folyik az egyes kluboknál, jelzi ezt, s ha kell, közbeavatkozik. Persze, olyan embereinknek kell lenni, akiket maximálisan elfogadnak, partnerként kezelnek. Egy ilyen összetételű testület az utánpótlásban is adhat operatív segítséget. Eddig ugyanis a kluboktól — nem alaptalanul — azt lehetett hallani, hogy az MLSZ-ben még az sincs, aki a

telefont felvegye, nem hogy segítséget, konzultációs lehetőséget kapjanak...

— A szövetség eddig azt mondta: a futballt nem neki kell csinálnia, hanem a kluboknak, ők nem tehetnek semmit a színvonalért!

— Ezzel a kényelmes állásponttal nem értek egyet. Egy szövetség nem bújhat ki a felelősség alól.

— Szerintem sem. Még bundaügyekben sem. Hogyan viszonyul majd az MLSZ ezekhez a szöveg alá egyáltalán nem söpörhető ügyekhez, amelyek a kilencvenes években ismét felbukkanhatnak morált romboló módon?

— Az ilyen vizsgálatból és lezárásból, mint a legutóbbi, már nekem is nagyon elegendő volt. Ha én leszek az elnök, a mindenkire érvényes amnesztia mielőbbi meghozatalán leszek, de... Ha megint megjelenik a gyanú, ami mellett már nem lehet egy kézlegyintéssel elmenni, akkor szakavatottak segítségével vércseként fogunk rácsapni a gyanús dolgokra. Már most mondom: a lebukottakat egy életre szólóan elmeszeljük, meg az adott csapatot, amelynél a bunda megtörtént, azokhoz nélkül kizárjuk a bajnokságból!

Bálint György

1989. június 8.

DÁTUM

5

Milan Kundera:

BÚCSÚKERINGŐ

— Psszt! — intette le Ruzena. — Már csak az kell, hogy itt csinálj nekem jelenetet! — És el akart menni.
— Ha nem akarsz jelenetet, akkor ne rohanj el!
Ruzenának nem volt más választása. Körülöttük a páciensek jöttek-mentek, időnként elhaladt mellettük egy-egy fehérköpenyes nővér vagy orvos is. Ruzena nem akart feltűnést kelteni, így kénytelen volt megállni és nyugalmat erőltetni magára.
— Na, mit akarsz? — sutogta.
— Semmit. Csak arra akartalak megkérni, hogy bocsáss meg, igazán bánom, amit csináltam. De esküdj meg, kérlek, hogy nincs hozzá semmi közöd.
— Már mondtam, hogy nincs hozzá semmi közöm.
— Akkor esküdj meg.
— Ne gyerekeskedj, ilyen butaságokra nem esküszöm.
— Mert van köztetek valami!
— Mondtam már, hogy nincs. És ha nem hiszel nekem, akkor nincs mit kezdjünk egymással. Egyszerűen az ismerősöm. Vagy talán nem lehetek ismerősöm? Felnevezek rá. Nagy megtiszteltetésnek tartom, hogy ismerhetem.
— En ezt megérttem. Nem akarom a szemedre hány — mondta a fiú.
— Holnap koncertet ad itt. Remélem, nem fogsz kémskedni utánam.
— Ha becsületszavadat adod, hogy nincs köztetek semmi!
— Mondtam már, hogy méltatlan dolognak érzem, ha ilyesmire esküdzölnek. De arra ünnepélyesen szavamat adom, hogy ha még egyszer szimatolsz utánam, akkor az életben többet nem állok veled szóba.
— De Ruzena, csak azért tettem, mert szeretlek — mondta a fiatalember boldogtalanul.
— En is szeretlek — mondta a lány tárgyilagos hangon. — De azért még nem csinállok jelenetet az országút kellős közepén.
— Mert te engem nem szeretsz. Te szégyellsz engem.
— Hülyeségeket beszélsz.
— Sehöl se mutatkozol velem, sehová se mehetünk együtt...
— Psszt! — sziszegte Ruzena újra, mert a fiú közben megemelte a hangját. — Az apám megölné, ha észrevenné, hogy van köztünk valami. Hiszen tudod, milyen árgus szemmel figyel minden lépésemet. De most már tényleg mennem kell.
A fiú megragadta a kezét.
— Ne menj még!
Ruzena kétségbeesetten a mennyezetre emelte a szemét.
A fiú azt mondta:
— Ha összeházasodnánk, minden másképpen lenne. Apád sem szólhatna egy szót sem. Gyerekeink lennének.
— Nem akarok gyereket! — mondta Ruzena durván. — Megölném magam, ha terhes lennék!

— Miért?
— Csak! Nem akarok semmiféle gyereket!
— Szeretlek, Ruzena! — mondta megint a fiú.
— És ezért akarsz öngyilkosságba hajszolni, ugye?!
— Öngyilkosságba? — kérdezte csodálkozva.
— Igen, öngyilkosságba!
— Ruzena!
— Egyszer még az öngyilkosságba kergetsz! Majd emlékezz rá, hogy én megmondtam! Istenbizony, az öngyilkosságba!
— Eljöhettek este? — kérdezte alázatosan.
— Nem, ma nem — mondta Ruzena. — Majd rájött, hogy meg kell nyugtatnia, és békés hangon hozzátette:
— De később felhívhat, Franta. Vasárnap után.
Megfordult, hogy elmenjen.
— Várj! — mondta a fiú. — Hoztam neked valamit, engesztelőd. — És egy kis csomagot nyújtott át neki.
A lány gyorsan elvette és kiment az utcára.

6.

— Skréta doktor valóban olyan fura madár, amilyennek látszik, vagy csak teszi magát? — kérdezte Olga Jakubtól.
— Amióta ismerem, ezen gondolkodom.
— A különcöknek nincs rossz életük, ha sikerül elérniük, hogy az emberek tisztelgetben tartásuk különönségüket — mondta Olga. — Skréta doktor elképesztően szórakozott. A beszélgetés kellős közepén egyszerűen elfelejt, miről beszélt. Néha szóba elegyedik valakivel az utcán, és mire észbe kap, két órát késett a rendelésből. De annak ellenére senki sem mer haragudni rá, mert a doktor úr hivatalosan elismert különc, és szörnyen földhözragadt léleknek tartanak azt, aki kétségbe merészelne vonni, hogy joga van a hóbortjaihoz.
— Legyen akármilyen nagy különc, azt hiszem, igen jó orvos.
— Bizonyára az, csak hogy mindnyájunknak úgy tűnik, számára az orvosi munka valami egészen mellékes foglalatosság, ami csak megzavarja sokkal komolyabb törekvéseiben. Holnap például dobolni fog egy koncerten.
— Hé, várjunk csak! — hökkent meg Jakub. — Te biztos vagy benne, hogy ez igaz?
— En csak annyit tudok, hogy az egész fürdő teli van plakátokkal, amelyek azt hirdetik, hogy holnap fellép Klíma, a híres trombitás, dobpedig Skréta főorvos úr kíséri.
— Ez hihetetlen — mondta Jakub. — Azon egyáltalán nem csodálkoztam, hogy Skréta dobolni akar. Skréta a legnagyobb álmodozó, akit ismerek. De arra még nem volt példa, hogy akárcsak egyetlen álma is valóra váljék. Mikor még egyetemistákként megismerkedtünk, Skrétának nagyon kevés pénze volt, és mindig arról álmodott, hogy sok pénzt fog keresni. Azt tervezte, hogy terrier-tenyészetet alapít, mert valaki azt mondta neki, hogy egy terrier kölyökért négyezeret is megadnak. Azonnal kiszámolta a hasznát. Egy szuka évente kétszer kölykezik öt-öt kiskutyát. Kétszer öt az tíz, tízszer négyezer az negyven ezer évente. Ez akkor igen nagy pénz volt. Mindent hibátlanul végiggondolt. Mindent megtett, hogy behízelegje magát a menza vezetőjénél, aki megígérte neki,

hogy a napi maradékból adnak majd a kutyáknak. Két kollégájának megírta a diplomamunkáját, hogy azok cserébe sétáltassák majd a kutyáit. Kollégiumban lakott, ahol a kutyatartás tiltva volt. Ezért a gondnoktól elhalmozta virággal és cukorkával, míg az meg nem ígérte neki, hogy az ő esetében kivételt tesz és megengedi, hogy kutyát tartson a szobájában. És ez így ment vagy két hónapig: mindent előkészített a kutyái számára, de mi valamennyien tudtuk, hogy az egészből soha nem lesz semmi. Kellett volna neki négyezer korona, amiért a szukát megvegye, de senki sem adott neki ennyit kölcsön. Senki se vette őt komolyan. Mindenki csalámodozónak tartotta, aki rendkívül tehetséges és vállalkozó szellemű ugyan, de csak az álmok világában.

— Mindez megható, de azt még mindig nem értem, miért vagy úgy oda érte. Hiszen nem is megbízható. Sehová sem jön el időben, és holnapra elfelejti, amit ma megígért.

— Nem vagy egészen igazságos hozzá. Különben is, egyszer tett nekem egy igen nagy szívességet. Valójában soha életemben senki nem tett nekem nagyobb szolgálatot, mint ő.

Jakub benyúlt zakója felső kis zsebébe és kivett belőle egy összehajtogatott kis selyempapírt. Kibontotta a kis csomagot, egy világoskék tabletta volt benne.

— Mi ez? — kérdezte Olga.
— Méreg.

Jakub egy kis ideig élvezte a lány kíváncsi hallgatását, majd folytatta:

— Már több, mint tizenöt éve hordom magammal. Az alatt a börtönben töltött év alatt egy dolgot nagyon megtanultam. Az embernek legalább abban az egyben biztosnak kell lennie, hogy a halálának ura maradhat, és megválaszthatja annak módját és idejét. Ha ebben bizonyos vagy, akkor szinte mindent kibírhat. Mindig tudod, hogy elszökhetsz előlük, ha alkalmasnak találsz a pillanatot.

— Ez veled volt a börtönben?
— Sajnos, nem. De beszereztem, amint kiengedtek.

— De akkor már nem volt rá szükséged!

— Ebben az országban az ember sohasem tudja, mikor lesz rá szüksége. S mellesleg, számomra ez elvi kérdés. Minden embernek meg kellene kapnia a maga mérget, amint nagykorú lesz. Ünnepléses ceremónia keretében kellene neki átadni. Nem azért, hogy öngyilkosságra bírassák. Ellenkezőleg, azért, hogy nagyobb nyugalomban és biztonságban élhessen. Azzal a tudattal élhessen, hogy életének és halálának ura.

— És hogy sikerült megszerezned?

— Skréta biokémikusként kezdte egy laboratóriumban. Először máshoz fordultam, de az illető erkölcsi kötelességének tartotta, hogy elutasítsa a kérésemet. Skréta a legkisebb vívódás nélkül elkészítette nekem a tablettát.

— Nyilván csak merő különönségből.

— Nyilván. De főleg azért, mert megértett. Tudta, hogy nem vagyok hisztériás, aki öngyilkos pózokban tetszeleg. Megértette, mire kell nekem. Ezt a tablettát ma vissza akarom neki adni. Már nem lesz rá szükségem.

folytatjuk

Medárd

nevű kedves olvasóinkat

A Medárd germán eredetű név. Jelentése: hatalmas és bátor, serény.

Védőszentje, az ezt a nevet viselő noyoni (Párizstól észak-keletre) püspök, a pogányság erejét ezen a területen végérvényesen megtörte, 561-ben halt meg.

Medárdot a gazdászok és a kertészek nagy tiszteletben részesítik, mint a földművelés és kertészet védőszentjét. Ünnepe június 8.; a néphit szerint, ha ezen a napon esik az eső, 40 napig nem áll el. Ebben mindenesetre van annyi igazság, hogy Medárd táján szokott hazánkban kezdődni a tengeri eredetű légtömegeknek Európába való behatolásával kapcsolatos zivataros, esős időszak.

A Nap két: 3.48 órákor nyugszik: 19.39 órákor

A Hold két: 8.23 órákor nyugszik: 23.19 órákor

A Szekszárd Big Band külföldi vendégszereplése

A Szekszárd Big Band, NSZK-beli bocholti testvérgyűjtése meghívására, holnap indul külföldi turné, melynek során műsort adnak Neukirchenben, a jubileumi ünnepeken, illetve több alkalommal szerepelnek Bocholtban. Június 14-én Hollandiába utaznak, ahol Winterswijkben lépnek fel. Az együttes június 18-án érkezik haza.

Pályázati felhívás

A Magyar Rádió, a Művelődési Minisztérium, a Néprajzi Múzeum és a Magyar Néprajzi Társaság vetélkedőt hirdet középfokú oktatási intézmények tanulóinak részére. A Magyar Néprajzi Társaság centenáriuma-hoz kapcsolódó vetélkedő célja a Kárpát-medencében élő magyarság énekes népszokásainak feldolgozása.

Egy-egy intézményből több tanuló csapat is nevezhet, lehetőleg az alsóbb évfolyamokból, mivel a vetélkedő második

fordulóját a következő tanévben rendezik meg. A vetélkedőre a nevezés az első forduló dolgozatának beküldésével történik, a határidő 1989. november 1. A továbbjutott csapatoknak a második forduló feladatát 1990. június 30-ig kell beküldeniük. A nyilvános második forduló adásai 1990 novemberében lesznek.

Az első fordulón a feladat egy írásbeli dolgozat készítése, esetleg kotta- vagy képillesztéssel, a második

fordulóban pedig ugyanannak a népszokásnak egy, legfeljebb 15 perc terjedelmű műsorszervi feldolgozása. Ennek megvédésére a nyilvános második fordulón kaphatnak lehetőséget a pályázók, a vetélkedőt a Magyar Rádió élőben közvetíti.

A dolgozatokat az alábbi címre kell beküldeni: Magyar Rádió, Zenei Főosztály népzenei rovat, Budapest 1800 Bródy Sándor utca 5-7.

Jótanácsok

Autósok, figyelem!

A vizes burkolat „szétszórja” a reflektorfényt, jóval rövidebb részt látnak az autó előtt kanyargó útból.

Tompított fénynél még a hatvanas tempó is sok lehet. Ha szemből is van forgalom, hosszú métereken „vakon” vezetnek! Időben lassítsanak! Városi forgalomban, hogy ne párosodjon az első szélvédő, kapcsolják be a ventillátort, jó idő esetén résnyire nyissák az ablakot.

Még a megfelelő (3 mm) profilmélységű gumibroncs sem nyújt esős időben, nagy sebességnél kellő biztonságot. A bordázat nem tudja magától kiszorítani a vizet, „felúszik” a kerék, az autó kormányozhatatlanná válik. Ilyenkor az ablaktörő-lapátúra ráragadt szennyeződései akadályozza a tökéletes törést, a lapát „sárosan” maszatolja a szélvédőt. A gumit sem árt megtisztítani!

Moziműsor június 8—11-ig

Kaposvár

Vörös Csillag: június 8—14-ig: Az eastwicki boszorkányok (17) június 11-én 15 órákor is.
No mercy (19) június 8-án, 9-én, 10-én, 12-én (21)
Szabad Ifjúság: Angyalpor (18)

Pécs

Park kertmozi: A halál neve: Wanda (21)
Park mozi: Szeleburdi vakáció (15)
Nincs kegyelem (17, 19)
Petőfi mozi: A kis egyszerű (13.30)
Petőfi: A halál neve: Wanda június 8-11-én (15.30, 17.30, 19.30)
9—10-én (15.30, 17.30, 18.30, 21.45)

Székesfehérvár

Köztársaság: június 8—14-ig: Nincs kegyelem (csütörtökötől vasárnapig 16, 18, 20)
(hétfőtől—szerdái 16, 18)
Petőfi: Bodzilah a nuchabodzilah ellen csütörtökötől vasárnapig 15, 17)
hétfőtől szerdái (17)

Szekszárd

Panoráma: Nincs kegyelem (18, 20)
Kamaraterem: június 8—10-ig Mielőtt bejefezi röptét a denever (18, 20)

Gépbemutató — kisvállalkozóknak

Mezőgazdasági kisvállalkozók gépeinek kiállítását és vásárát nyitották meg szerdán, Budapesten a XV. kerületi Cservenka Miklós út 107. szám alatt.

Az Agrotek és a Pest-Nógrád-Komárom Megyei Agroker Vállalat több mint 100 külföldi és hazai gépet mutat be — és kínál a helyszínen megvételre — június 12-ig, szombaton és vasárnap is.

A kistermelőknek ajánlott újdonságok közül először mutatnak be az 5-6 lóerős kertgépekkel együtt a magánvállalkozók által is megvásárolható 50-80 lóerős traktorokat, s a hozzájuk tartozó talajművelő, tiltető, növényvédő és betakarító gépeket. A kiállítás újdonsága az izraeli gyártmányú öntöző szórófejcsalád, ezt a nagytüzemi kertészetek mellett a nagyobb területen kertészkedőknek ajánlják.

Emléktábla-avatás

Nagy Imre, 1958-ban kivégzett miniszterelnök szülőházán, Kaposvárott, a Május 1. utca 77. szám alatt, emléktáblát avatnak a végtisztességadás előestéjén.

A június 15-én este hat órákor kezdődő eseményre több külföldi televíziós társaság is jelezte részvételét.

A FIDESZ helyi csoportjának kezdeményezésére indult emléktábla kivitelezője Dabóczi József.

— Nagy Imre miniszterelnök temetésére autóbussz utat szervez az MDF Bonyhád városi szervezete. Jelentkezni lehet kedd (13) estig Prick Imre, Bonyhád, Gárdonyi utca 21. szám alatt.

— Európa harmadik legnagyobb rosáriuma újra megnyitotta kapuit a látogatók előtt. A 2500 rózsafajtát számláló gyűjtemény június 11-ig tart nyitva. Cím: Budapest, Nagytétényi út 96-196. Nyitvatartás naponta: 10—19 óráig.

— Pokolgép robbant Belfast egyik nagy üzlethálózatában. A szerkezetet egy teherautóba rejtették. A detonáció csak kisebb sérüléseket okozott, mert egy telefonbeszélgetés nyomán a rendőrség kiűrtette a környéket. Az anyagi kár azonban jelentős.

— Víz hőmérsékletek:
Duna: 17 °C
Tisza: 20 °C
Balaton: 18 °C
Velencei-tó: 19 °C

— A veszprémi vár területére ezentúl nem hajthatnak be a járművek. A parkolóhelyeket táblák jelzik a városban.

— Hídjavítás miatt naponta 7.00—16.00-ig félszélességben lezárják a 71-es utat, a 64-es km-nél, Szepezd és Révfűröl között. A forgalmat lámpa irányítja.

— A bajai Duna-hidat napközben kétszer, 7-től 8.30-ig és 13.15-től 14.30-ig lezárják. Gyalogosan sem kelhetnek át!

— A Pécs-Baranyai Értelmiségi Klub ma este hat órától „Hagyjátok beszélni a Kutruczot!” címmel beszélgetést tart Kutrucz Gizellával a koncepciók perekről, és a politikai maffiáról. 20 órától Gászó Ferenc előadása hallható aktuális művelődéspolitikai kérdésekről, fórum keretében.

— Bemutatkozik a pécsi Reformkör, házigazda: Dr. Csefkó Ferenc, az MTA RKK ügyvezető igazgatója.

— Koncert. A Pokolgép együttes koncertjét rendezik meg ma 19 órától Kaposvárott, a Kilián György Városi Művelődési Központban.

— A nemzetközi kapcsolattudomány című kiállítás nyílik holnap Székesfehérvárott, a Művelődési Központ kiállító termében. Ray Johnson öt levelét július 2-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Volkswagen bogár 1200—1300-as bontott alkatrészek nagy választékban eladó. Nagydorog, József A. 14. (Bikásor) 19 óra után.

Ritmus

A Europe-nak mostanság sehogya se megy. Rajongóik kifogásolják, hogy az együttes régóta nem tud felmutatni a „The final countdown”-hoz hasonló sikert. Új lemezük — Ont of this World — sem fogy a kellő mértékben, s koncertkörútjuk sem hozta meg a várt eredményt.

Michael Jackson rövid úton elbocsátotta menedzserét, Frank Dielót, mondván, nem hajlandó új lemezének anyagát három évnél előbb elkezdni. Michael üzleti ügyeit ügyvédje intézi, miközben Dielo végkielégítést követel.

Horror és fémzene jellemzi a Slayer (gyilkosok) pályafutását. Koponyák, művér, ördög és gonosz szimbólumok minden napos „vendégei” koncertjeiknek. Két daluk — Angel of Death és az Antichrist — egy nyáron forgatásra kerülő sci-fi film betétdaljai lesznek.

Újabb sikerek a Guns and Roses (Fegyverek és Rózsák)-nél. Az először kiosztott Elvise-díj átadásán maguk is meglepődtek, hisz ők kapták az év legjobb együttese megtisztelő címet. A csapat új albuma a Lies a listán felfelé halad, s előző lemezüket — Appetite for

Destruction — is a kurrens albumok közé sorolják.

A Bros együttes kéttagúra apadt. Ezentúl csak Matt és Luke fogja a csapatot jelenti. A harmadik tag, Craig, sajnos, nem tarthat tovább velük. Az amerikai karriertervekhez őt túl csúnyának találta menedzsere. Egy rajongói vélemény: Craig nélkül nincs Bros!

A Depeche Mode sikere nem tartott túl sokáig. Lemezük a német listán első helyről a hatodikra csúszott. A szakemberek magyarázata szerint erre csak azért kerülhetett sor, mert a dupla koncertalbumon nemigen szerepelnek új dalok.

Amerikai 10-es lista:

Madonna	Like a Prayer
Guns N' Roses	G'N'R' Lies
Tone Loc	Loosed after Dark
Fine Young Cannibals	The Raw and the Cooked
Bobby Brown	Don't be cruel
Living Colour	Vivid
New Kids on the Block	Hangin' tough
Debbie Gibson	Electric Youth
Soundtrack	Beaches
Paula Abdul	Forever your Girl

Angol 10-es lista

Holly Johnson	Blast
Simple Red	Anew Flame
Bangles	Everything
Deacon Blue	When the World knows
Soul II Soul	Club Classics
INXS	Kick
Queen	I want it all
Transvision Vamp	Baby I don't care
Chaka Khan	I'm every Woman
Nathalie Cole	Miss you like crazy

Kardos

Kossuth Rádió

8.20: Peres, poros iratok. 8.30: Nyolc rádió, nyolc dala. 9.08: „Muzsikának szép a hangja”. 9.30: A külpolitikai rovat műsora. 10.05: Napsugárklub. Egészségügyi vetélkedő. 10.35: Ismered a Székely fonót? 11.05: A Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekara Auber-nyitányokat játszik.

11.38: Hét szék évtized. Epizódok Tatay Sándor önéletrajzi regényéből rádióra alkalmazva. 12.45: Válaszolunk hallgatóinknak. 13.00: Klasszikusok déli órában. 14.10: Orosz erdő. Részlet Leonyid Leonov regényéből. 14.35: Patak Kálmán operáriákat énekel. 15.00: Szórol szóra — Zenés irodalmi magazin. 16.00: Tizenhat óra. 16.10: Nyári felhők, csillagok. Osváth Erzsébet gyermekversei zenével. 16.20: Az évkör népszokásai Szent Istvántól Illésig. 17.00: Vizsgálatok nyomában — Nagy Izabella riportja. 17.25: Ipargazdák. 17.30: Beszélgetésünk zenéről — Újfalussy József műsora. 17.50: Hurrá, Vakáció! — Mese-zene gyerekeknek. 19.15: Lotósorsolás! 19.23: PAF-műsor. 20.00: Új esztendő. Novellafüzét Asztalos István műveiből. 20.30: Kor-kostoló. 21.00: A fény éve 1966. 21.45: „Hajszálgyökök” Mátyás király Bécsben — Kubinyi András történelmi Lukács Béla beszélget. 22.00: Hírvilág. 22.30: Régi híres énekesek műsorából. 22.50: Mindennapi dogmáink. 23.00: Zenekari muzsika.

Petőfi Rádió

8.05: Nótakettősök. 8.20: A Szabó család — ism. 8.50: Külpolitikai figyelem. 9.05—12.00: Napközben. 12.10: Muszti Bea és Dobai András énekel. 12.25: Utikalauz üdülőöknél. 12.30: A népművészet ifjú mesterei. 13.05: Nosztalgiahullám. 14.00: Lelátó — Sportmagazin. 14.30: Barátunk, kollégánk — Malonyai Péter. 15.05: Néhány perc tudomány. 15.10: Operalágerek. 15.45: Törvénykönyv. 16.00: Cimbalomművészek pódiuma. 16.15: Pop-rock műhely. 17.05: Újdonságainkból. 17.30: Gordiusz — magazin töprengőknek. 18.30: Slágerlista. 19.05: Tudósítás a vitorlás repülő hollandi Európá-bajnokságról. 19.10: Muzsikánál nincs jobb barát. 20.10: A Poptarisznya

dalaiból. 21.05: A Magyar Rádió Karinty Színpadá. Karc — 1989. nyár. 22.13: Zenés játékokból. 22.30: Victor Máté szerzeményeiből. 23.15—0.14: Tom Waits nagylemezei.

Bartók Rádió

9.08: A Magyar Hanglemezgyártó Vállalat új kompakt-lemezeiből. 10.11: Zenekari muzsika. 11.05: Pillanatkép. 11.10: Magyarán szólva. 11.25: Pásztorének — Sinka István versei. 11.36: A bibliai ember — Részletek Kienzl operájából. 12.13: Új lemezeinkből. 13.05: Agyém — Korcsmáros György hangjátéka. 13.54: Skandináv kórusok énekelnek. 14.27: Félóra népzene. 14.57: Pophullám. 16.00: Purcell-művek. 17.00: Nyílnikék. 17.30: Zeneközzeledés. 18.30: A Magyar Rádió román nyelvű nemzetiségi műsora. 19.05: Századunk zenéjéről. 19.35: Nikola Gjuzelew operáriákat énekel. 20.05: A Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekara. kb. 21.05: Holnap közvetítjük. Richard Strauss: Az árnyék nélküli asszony. kb. 21.25: Kórusok, hangszerzölök. 22.00: Napjaink zenéje.

TV1

8.55: Képzőművészet. 9.00: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.05: Az emberi test. Angol rövidfilmsorozat. 9.30: A bábu. Lengyel filmsorozat. 10.25: Szia, Mammi! 10.55: Foglalkozása operatőr. Angol dokumentumfilm. 11.46: Mozgató. 11.55: Képzőművészet. 15.40: Hírek. 15.45: Tenisz, francia nemzetközi bajnokság. Női elődöntő. 17.40: Pannon Krónika. 17.50: Hírek szerbhorvát nyelven. 17.55: Négy nap tévéműsora. 18.00: Reklám. 18.05: Nemzetközi TV Parlament. 18.55: Esti mese. 19.05: Reklám. 19.10: Műsorajánlat. 19.15: Lotósorsolás. 19.20: Reklám. 19.25: Közlemények, műsorajánlat. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: „Egy szoknya — egy nadrág” Zenés kalandozás a divat körül. 20.50: „Társasjáték” Tévészínház. 21.20: Hazai Tükör. 22.45: Híradó 3. 23.00—23.55: Tenisz, francia nemzetközi bajnokság. Női elődöntő — folytatás.

Rádió, televízió

TV2

17.00: Képzőművészet. 17.15: TV2. 17.45: Kérdezz-felelek. Egr János műsora. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.50: TV2. 19.00: Rohanj velem! Magyar film. 20.30: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: A csipkeverő. Francia-svájci-NSZK film. kb. 23.12: TV2. Napzárta.

Sky Channel

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Panel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. Filmsorozat. 11.30: Skykrónika. Magazinműsor. 12.30: Gondfórum. 13.00: Egy másik világ. Amerikai filmsorozat. 14.00: Landscape Channel. 14.55: Változó világ. Filmsorozat. 15.45: Szeretni. Filmsorozat. 16.15: The Lucy Show. Vigjátéksorozat. 16.45: Pindurkák. Rajzfilmsorozat. 17.00: Visszaszámlálás. 18.00: Eurosport. 01.30: Landscape Channel.

Super Channel

7.00: Hírek. 7.10: Időjárás-jelentés. 7.15: Üzleti hírek. 7.45: Hírek. 7.55: Időjárás. 8.00: Egyveleg. 14.30: Brit ötvenes slágerlista. 15.30: Tracking. 16.30: Forró drót. 18.30: Nino Firetto zenés műsora. 19.30: Richard Diamond. Bűnügyi sorozat. 20.00: Szállítvány Fokvárosba. Amerikai film. 21.45: Világhíradó. 22.00: Elítélve: egy anya története. Amerikai film. 00.00: Hírek, időjárás. Egyveleg.

TV5

16.05: Hírek. 16.10: Roland Garros teniszverseny. 17.55: Hírek, időjárás. 18.00: Roland Garros teniszverseny. 19.30: Csillag papiros. 20.00: Champs-Élysées. Vairété. 21.30: Aquitaine. 22.00: Tv-híradó. 22.30: Időjárás. 22.35: Hiányjelek. 23.45: Média-tions. 01.00: Műsorzárás.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 9.00: Hírek, időjárás. 9.05: Műsorajánlat. 9.35: Niklaas, a flandriai fiú. Japán rajzfilmsorozat. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: Közkórház. 10.50: Egészségügyi tanácsadó. 11.00: Hírek, időjárás. 11.05: Halál a fedélzeten. Amerikai

játékfilm. 13.00: Tévétársaság. 14.00: Horoszkóp. 14.05: A vörös hajú Anne. Japán rajzfilmsorozat. 14.30: A Monkeek-k. 14.55: Az arany lóvész. 15.05: Közkórház. 15.50: Főzési tanácsadó. 16.00: Tévétársaság. 16.25: Az arany lóvész. 16.35: Bonanza. Westernsorozat. 17.25: Ötletek autósoknak. 17.35: Hírek, időjárás. 17.45: Műsorajánlat. 17.50: Sherlock Holmes és Dr. Watson. Bűnügyi sorozat. 18.15: Taxi. Amerikai vigjátéksorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerék. 19.30: Lutri. 20.25: Időjárás. 20.30: Cagney és Lacey. Bűnügyi sorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Muszaj ez, Kisasszony? Angol film-vígjáték. 23.20: Hírek, sport, időjárás. 23.30: Kulturális és gazdasági riportok. 00.00: A profik. Brit bűnügyi sorozat. 0.45: Műsorajánlat.

Jugoszláv televízió

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Sorozat gyerekeknek. 9.00: Elmulasztották — nézzék! 11.00: Válogatás a műhold-programból. 13.30: Valamennyi Tv-centrum fundusából. 15.30: Hírek. 15.40: Rajzfilm. 15.50: Mindig önökkel — éjszakai program — ism. 16.30: Magyar híradó. 17.50: Tv-napló I. 18.05: Számok és betűk — vetélkedő. 18.25: Filmsorozat. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Politikai magazin. 21.05: Szórakoztató műsor. 22.05: Tv-napló III. 22.35: Mindig önökkel — éjszakai program. 00.35: Hírek. 00.40: A pénteki műsor ismertetése.

2. műsor: 17.40: Műsorismertetés. 17.45: Tv-naptár. 17.55: Hírek. 18.00: Dalmáciai körzeti program. 18.45: A nap műsora. 19.30: Tv-napló. 20.00: Szórakoztató program. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 21.25: Művészeti est. 22.55: Műhold-program. 00.55: Időjárás. 00.58: A pénteki műsor ismertetése.

A Sky Channel, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold

**TÁJÉKOZTATÓ
A MAGÁNSZEMÉLYEK
RÉSZVÉNYVÁSÁRLÁSI
FELTÉTELEIRŐL**

(KIVONAT)

Egy részvény névértéke 100.000,- Ft. Jegyzéskor a névérték 30%-a kötelezően befizetendő, de ennél nagyobb összeg, sőt a teljes névérték is befizethető.

A részvényjegyzés futamideje 1989. február 16-tól 1990. szeptember 30-ig tart. Ez időszakban az új részvényjegyző tulajdonosi jogait nem gyakorolhatja, de a befizetett összeg után a befizetéstől az alaptőkeemelésről véglegesen határozó közgyűlés napjáig (várhatóan 1990. október 1.) a magánrészvényeseket évi bruttó 17% kamat illeti meg.

Az új részvényes tulajdonosi jogait 1990. október 1-től gyakorolhatja. Ekkor kerül a birtokába az a bemutatóra szóló, forgatható értékpapír, amely évente osztalékra jogosítja, illetve a részvény várható árfolyamemelkedése nyereséget biztosít számára.

**új értékpapír · magánrészvény
· biztos befektetés ·
árfolyam-emelkedés · osztalék**

Könyvet szeretne?

Hamarosan megjelenik

Illés György: Piások, zugmérők, mámorkeresők

Kiadja: a Babits Kiadó, Szekszárd

* * *

révai nagylexikona révai nagylexikona révai nagylexikona

RÉVAI NAGYLEXIKONA

Az első két kötet ára: 917,- Ft/db.

Név:

Cím:

..... példányban

megrendelem

a Révai Nagylexikon kötetait az alábbi címen:

Babits Kiadó, Szekszárd, Pf.: 237

A megrendelés határideje: 1989. június 30.
Megrendelése után a megjelenéssel és fizetéssel kapcsolatos kérdésekről részletes tájékoztatót, valamint befizetési csekket küldünk!

Részletfizetési kedvezmény!

MEGRENDELÉS

Megrendelem a „Dátum” című napilapotpéldányban 1989.-tól. Vállalom, hogy az előfizetési díjat a nálam jelentkező postai kézbesítőnek kiegyenlitem

Név:

Lakcím:

A megrendelőlapot kérjük az alábbi címre eljuttatni:

Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt.

Szekszárd, Bajcsy-Zs. u. 7.
7100

**VAKÁCIÓ-KÖSZÖNTŐ
VÁROSI DIÁKNAP**

☀ 1989. június 8. ☾

PROGRAM:

PROMETHEUSZ PARK

8.00-10.00

Lovaglás és sétakocsizás

10.00-13.00

Lovaglás és sétakocsizás

Büfék nyitása

Programismertetés, zene

13.00-14.00

Csapatok gyülekezése

14.00-16.00

FOGD MEG A VÉGÉT KÖZÉPISKOLÁS

Vetélkedő

Vendég: DUNAFÖLDVÁRI JÁTÉKSZÍN

LISZT TÉR

10.00-13.00

Vásár és büfé nyitása

Színpadon: programismertetés, zene

13.00-15.00

BUDAVÁRI SHOW

Vendég: MAKSA ZOLTÁN humorista

15.00-16.00

CSIZMADIA SÁNDOR dalénekes műsora

16.00-16.30

BARTINA NÉPTÁNCGYÜTTES műsora

16.30-19.00

KINDL SHOW

Élő rockpont

Sztárvendég: BRÓDY JÁNOS

Tombola sorsolás

19.15-22.00

UTCABÁL

Zene: DERBY

22.00 Zárás

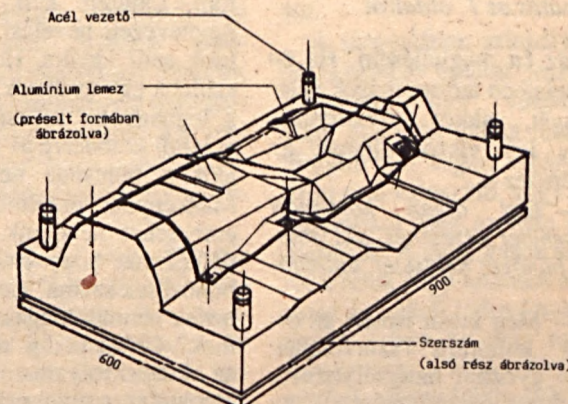
Cégünk 0,3—1,0 mm-es alumínium lemezből gyárt formarészeket, méretük 0,2—1,0 m² közötti. Szerszámkészítő kisüzemet, illetve vállalkozókat keresünk (modell-készítőt, kopírozásra modell-készítőt, szerszámkészítőt)

- sajtoló szerszám (alumíniumból és acélból a mellékelt ábra szerint)
- mélyhúzó szerszám (egy- vagy többlépcsős)
- kivágó szerszámok
- a sajtolt alkatrészeket méretre vágó szerszámok

gyártására.

A bélyeg és a matrica nyers darabjait cégünk biztosítja, igény szerint a szerszámok kialakításához segítséget nyújtunk, esetleg a szerszám készítéséhez modellt adunk.

Ajánlatokat a rendelkezésre álló géppark és a referenciák leírásával „Svájci cég” jellegre, a szerkesztőség címére kérjük.

Gorbacsov a hiányosságokról is szólt

Rizskovot választották meg

A Legfelsőbb Tanács szerdai összehívott ülésén a küldöttek nagy szavazattöbbséggel Nyikolaj Rizskovot választották meg a Szovjetunió miniszterelnökévé.

Rizskov jelölését Mihail Gorbacsov, a Legfelsőbb Tanács elnöke azzal indokolta, hogy a politikus az átalakítás és a társadalom megújításának a híve, minden, ami az elmúlt években történt az országban, összekapcsolódott nevével.

Gorbacsov kiemelte, hogy Rizskov támogatja a gazdaság decentralizálását, és az új szocialista tulajdonformák — például a szövetkezeti tulajdon — meghonosítását. Kitért arra is, hogy elmúlt négy éves tevékenysége nem volt mentes a hiányosságoktól sem, sőt komoly problémák is felmerültek. A megfelelő következtetések levonása után remélhető, hogy

újabb megbízatása alatt sikerrel vezetni ki az országot a jelenlegi nehéz helyzetéből.

Ezt követően a Legfelsőbb Tanács határozatba foglalta: elfogadja a minisztertanács lemondását, Nyikolaj Rizskovot kinevezi az ország új miniszterelnökévé és megbízza, hogy állítsa össze jövőre kormányának névsorát. Határozat született arról is, hogy a jelenlegi minisztertanács az új testület beiktatásáig hivatalban marad.

Gennagyij Kolbint, a Kazah KP KB elsőtitkárát választották meg a szovjet Népi Ellenőrzési Bizottság élére. Kolbin jelölése körül élénk vita bontakozott ki és a felszólalók egy része alternatív jelöltként Borisz Jelcin javasolta.

Kolbint végül 39 ellenszavazattal és 53 tartózkodással megválasztották.

USA—SZU

Katonai egyezmény

Az Egyesült Államok és a Szovjetunió a napokban egyezményt írt alá a véletlen katonai incidensek megelőzéséről és békés rendezéséről. A nagy jelentőségű, titokban kidolgozott megállapodás kiterjed majd a két nagyhatalom közötti inci-

densek elkerülésére a határövezetekben, a lézerek használatára, a hírközlési rendszerek működtetésére, valamint a válságövezetekben, a „különleges biztonsági övezetekben” való szárazföldi és tengeri hadműveletekre.

Katonai balesetek

Öreg a járműpark

Az elmúlt esztendő adatai szerint az országos átlagnál lényegesen nagyobb mértékben növekedett a balesetek száma a Magyar Néphadseregben. A szolgálati járművekkel történt balesetek száma 17 százalékkal, míg a magángépjárművekkel okozott közúti szerencsétlenségeké 44 százalékkal több, mint a korábbi időszakban. Így azután a néphadseregbeni közúti balesetek száma megközelítőleg háromszorosa a más polgári intézményeknél történtekének.

Sok gondot okoz, s egyúttal baleseti veszélyforrás, hogy a hadseregbe gépjárművezető-

nek bevonuló fiatalok nem rendelkeznek vezetési gyakorlattal. Ezt a helyzetet súlyosbítja még, hogy az utóbbi időben mind gyakoribbá vált az állomány esetében is az ittas vezetés, illetve az alkoholos befolyásoltság révén bekövetkezett közlekedési baleset.

Szintén baleseti veszélyforrást hordozó tény, hogy a hadsereg gépjárműállománya, főként a teherautópark nagyon elöregedett, technikailag leromlott. Ezt a gondot pedig súlyosbítja a honvédelmi tárca költségvetési támogatásának jelenleg tervezett csökkentése.

Abortusz elleni egyesület

Pacem in utero

Miskolcon, a Nehézipari Műszaki Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán orvosok és jogászok megalakították a Pacem in utero abortusz elleni egyesületét.

Az orvosi és jogi hivatás több mint kétezer éves, a modern tudomány által megerősített alapszabályai szerint, a magzat fogamzásától létezik, emberi személyiséget hord magában. A magzat fogamzásától kezdve orvosi és jogi védelem alatt áll. Ennek ellenére hazánkban az elmúlt 33 év közel 4,5 millió legális abortuszánál a magzat nem kapta meg ezt a védelmet. Orvosi és jogi védelem hiányában ma is naponta legalább 300 legális abortuszt hajtanak végre hazánkban. A helyzet orvosi és jogi tarthatatlanságát, veszélyeit és ellentmondásait felismerve 1989. május 10-én orvosok és jogászok megalapították abortuszellenes egyesületüket a Pacem in utero.

Az egyesület célja a fogamzás-tól kezdve létező magzat részére orvosi és jogi védelem nyújtása. Az egyesület a jelenlegi évi 80—90 ezer legális abortusz radikális csökkentését kívánja elérni, részben orvosi és jogi ellenpropagandával, részben hatályos abortuszjogszabályok ésszerű és humánus megváltoztatásával. Az egyesület felvilágosítással, vitával el szeretné érni, hogy a laikus és szakmai közvélemény az abortuszról kapott teljes kép alapján átalakuljon, felismerje annak orvosi és jogi tarthatatlanságát, veszélyeit, kockázatát.

Az egyesületnek tagja lehet minden magyar orvos és jogász — orvostanhallgató és joghallgató — világszerte és pártállásra tekintet nélkül, aki az egyesület céljával és alapszabályával egyetért.

Holnap számunkban olvashatják

lehet-e érdem az, hogy a vallatópribék abbahagyja félholt áldozatának ütlegetését.

Igazságosabb nyugdíjakat!

A Magyar Demokrata Fórum zalaegerszegi szervezete a nyugdíjaztatásoknál meglévő kiváltságok megszüntetéséről és a nyugdíjak igazságosabb megállapításáról állásfoglalást juttatott el az Országos Sajtószolgálatához.

1. Helyezzék hatályon kívül azokat a rendelkezéseket, és szüntessék meg azt a gyakorlatot, amely lehetővé teszi, hogy munkaképes korú és állapotú vezetők korengedményes nyugdíjba menekülhessenek vezetői státusukból, és emeljék fel a nyugdíjkorhatárt a fegyveres testületek tagjai részére.

2. Vizsgálják felül a kirívóan magas összegű nyugdíjakat és csökkentésük különösen azon személyek nyugdíját, akik úgy mond munkaszüneti tevékenységük jutalmául kaptak teljes fizetéssel nyugdíjas státust.

3. A jövőre nézve is határozzák meg a nyugdíjak felső határát, és ezzel együtt lényegesen emeljék a létminimum körüli és alatti nyugdíjak összegét.

4. A nyugdíjak reálértékének megőrzése érdekében évente meghatározott konkrét összeggel emeljék valamennyi nyugdíjas járandóságát.

5. Helyezzék hatályon kívül a nemzeti gondozottakról, illetve a részükre folyósított kiváltságos ellátásról szóló jogszabályokat, és csak a hadigondozottakról és azok járandóságairól szóló jogszabályokat alkossanak.

6. Szüntessék meg az egyes kitüntetésekkel együttjáró teljes összegű nyugdíjakat, és a kitüntetettek gyerekeinek az oktatási intézményekbe történő automatikus felvételét.

Nagyválasztmány után

Hogyan tovább, Kisgazdapárt?

folytatás a 3. oldalról

ügyek). A további 11 PB-tagot is a küldöttek választják. Nagy szócáták közepette, komoly küzdelem végén, többes jelöléssel, nyílt szavazással született meg az erősen kompromisszumos összetételű új, országos vezetőség, amelyben lényegében mindegyik korábbi szárny és irányvonal — bár eltérő súlypontokkal — képviselteti magát.

A 19 PB-tag többsége vidéki — mindössze hárman fővárosiak és ketten főváros környékiek —, továbbá a többség régi kisgazdapárti politikus.

A fiatalabbak elsősorban az egyéni tisztségviselők közt

nyertek teret (az egyik alelnök, a főtitkár, a két főtitkárhelyettes).

A megyék közül csak Pest és Baranya van jelen egynél több taggal a Politikai Bizottságban. Baranya megyében hagyományosan mindig is erős volt a Kisgazdapárt. A koalíciós idő első felében, a párt fénykorában olyan nevek fémjelzték Baranyát, mint például Nagy Ferenc miniszterelnök, Kovács Béla, a párt főtitkára, Vörös Vince főtitkárhelyettes (ma a párt elnöke), Csirke Ernő, a párt ifjúsági szervezetének, a Független Ifjúságnak az elnöke.

A jelenlegi vezetésben az elnökön kívül két alelnök is baranyai.

A sajtónak nyilatkozó új vezetők többnyire az egység megteremtését, mint fő eredményt emelték ki, továbbá azt hangsúlyozták, hogy most minden energiát a két legfontosabbra, a szervező munkára és a pártprogram részletes kidolgozására kell fordítani.

A választásokig rendelkezésre álló nem túl hosszú időszak alatt kell bizonyítani az új vezetésnek — elsősorban a választások eredményeivel —, hogy a megteremtett egység szilárd alapokon nyugszik.

A küldöttek mindenesetre a jól végzett munka örömeivel az arcukon, megkönnyebbülten köszöntek el egymástól vasárnap délután.

Időjárás-jelentés

Csütörtökön több órás naposítás várható, inkább csak délután növekszik meg időnként a gomolyfelhőzet. Szórványos záporosodás, egy-egy zivatar nyugaton valószínű. A szél délnyugatra fordul és a Dunántúlon kissé megléngül. A legmagasabb hőmérséklet 20 és 25 fok között alakul.

Hiányszakmák — nyugdíjasok

Hiányszakmákban alakíthatassanak adókedvezménnyel működő szervezeteket a nyugdíjasok — javasolták a SZOT Nyugdíjasbizottságának szerdai ülésén. Így javulna a lakosság szolgáltatási ellátása, s azok a nyugdíjasok is munkához juthatnának, akik valamilyen okból még dolgoznának, de nem találnak munkalehetőséget. Mindez azzal kapcsolatban merült fel, hogy egyre kevesebb álláslehetőség adódik a nyugdíjasoknak, miközben közülük sokan nehezen fogadják el, hogy az aktív évek után télen kénytelenek elhagyni a munkát, és a közösségtől, mások számára pedig egyszerűen létkérdés nyugdíjuk kiegészítése.

Újabb halálos áldozatok

Az ufa-cseljabinzki vasútvonalon szombaton éjjel történt tragikus szerencsétlenségnek újabb hét halálos áldozata van. Az orvosok erőfeszítései ellenére szerda reggelre hét sérült, közöttük két gyermek elhunyt.

A szerencsétlenség színhelyén sok, égési sérülések gyógyításában jártas sebész tartózkodik, és szerda este vártak Nagy-Britanniából egy orvoscsoportot műszerekkel és gyógyszerekkel.

A halálos áldozatok pontos száma még ismeretlen, a vizsgálatokat folytatják. A sebesültek közül többen igen súlyos állapotban vannak.

A halálbüntetésről

Nem büntetőjogi kérdés

folytatás az 1. oldalról

Ez az én megítélésem. Ha én tiszteletben tartom mások véleményét, akkor elvárhatom, hogy így viszonyuljanak az enyémhez is.

— Egy olyan közismert szakember nézetéhez, aki ismeri a bűnözés helyzetét, alakulását.

— Meg kicsit ismeri az ország kulturális színvonalát. Nem győzöm hangsúlyozni a két dolog összefüggését. Vagy azt, hogy az adott emberre milyen hatást gyakorol a társada-

lom. Látnunk kell, hogy az úgynevezett nevelési folyamatunk sem ideális. Hogy megszületik egy gyermek, s amikor a legnagyobb szüksége lenne érzelmi kötődésre az anyjához, akat a bölcsőde nem pótol. Másképpen: érzelmileg sivár embereket nevelünk. Es csodálkozunk, hogy emelkedik a bűnözések száma? Honnan lennének bennük magasabb érzelmeik? Utána pedig következik az oktatási folyamat, azaz csak az oktatás, amivel nem párosul a nevelés...

V. Horváth Mária

A Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. napilapja. Főszerkesztő Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Eördögh Bertalan és dr. Tóth Gábor. Külföldi tudóstírók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs) és Vig József (Toronto). Munkatársak: Bálint György, dr. Böröcz István, Czákó Sándor, Gadó György, Kapfinger András, Györfly Árpád, Mátyás Mária, Mészáros Tamás, Tamási János, dr. Tóth Edit, Veress Éva, V. Horváth Mária, Wágner Dezső. Kiadja a Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. Felelős kiadó: Földi István ügyvezető igazgató. Szédes és tördelés: Babits Kiadó. Felelős vezető: dr. Károly István. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 16-277. Nyomja a Szekszárdi Nyomda Vállalat. Szekszárd, Széchenyi u. 46. Tel.: 11-422. Felelős vezető: Benizs Sándor igazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkiadópostahivatalnál, a kézbesítéskor, a Posta hírlapüzleteiben és a hírlapelőfizetési és lapellátási irodáknál (HELIR), Budapest XIII., Lehel u. 10/A. 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Előfizetési díj egy hónapra 115,— Ft, negyedévre 345,— Ft, fél évre 690,— Ft, egy évre 1.380,— Ft. Indexszám: III/PNL/31/TO/1989 ISSN szám: 0864—9170